

Зміст:

1.	Вступ	1
2.	Обслуговування користувачів	3
3.	Комплектування, організація і збереження фондів	6
4.	Наукове опрацювання документів. Організація пошукового апарату	13
5.	Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування	15
6.	Культурно-просвітницька робота	21
7.	Наукова діяльність. Науково-методична робота.	26
8.	Професійний розвиток бібліотечного персоналу	35
9.	Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів	39
10.	Управління. Робота з персоналом	42
11.	Матеріально-технічна база бібліотек	50
12.	Нове у роботі бібліотек	52
13.	Список скорочень	55
14.	Додатки:	
14.1	Таблиця основних статистичних показників роботи Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Звіт 2013 рік – План 2014 рік	57
14.2	План проведення науково-практичних конференцій, семінарів, нарад тощо для бібліотечних працівників Харківського зонального методичного об'єднання на 2014 рік	94

У складі Харківського зонального методичного об'єднання у **2014** році діяло **36** бібліотек державних вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації з сукупним фондом **23 151 885** документів. Бібліотеки обслужили всіма структурними підрозділами **955 368** користувачів, яким було видано **25 124 964** документ.

Бібліотеки Об'єднання посідають значне місце у структурі навчального закладу. Як структурні підрозділи навчального закладу, вони здійснюють свою діяльність відповідно до поточних і перспективних планів навчального процесу, яка спрямована на бібліотечно-інформаційну підтримку навчальної, наукової, освітньої і культурно-просвітницької діяльності вnz. Стрімкий розвиток цифрових і мережевих технологій суттєво впливає на формування, опрацювання, упорядкування і зберігання бібліотечних фондів, організацію бібліотечного, інформаційного і довідково-бібліографічного обслуговування користувачів бібліотек, підвищення професійного розвитку персоналу, наукове і методичне забезпечення бібліотечної діяльності. Сьогодні соціокультурне і інформаційне середовище, що постійно змінюється, ставить нові завдання перед бібліотеками.

2014 рік став ювілейним для бібліотек, наприклад: **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, який відзначив **210** років від дня свого заснування; **СумДПУ** - **90**-річчя заснування університету та бібліотеки; **ХНАДУ** - виповнилося **80** років від дня заснування та **20** років від впровадження програмного комплексу АІСТ.

У рамках договорів про співробітництво у різноманітних сферах діяльності з іншими бібліотеками, організаціями і фондами бібліотеки продовжували працювати у таких програмах і проектах, як «Україніка наукова», Консорціум ELibUkr, Асоціація регіональних бібліотечних консорціумів (АРБІКОН), Асоціація «Інформатіо-консорціум», Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України «Наукова періодика України», Асоціація користувачів та розробників електронних бібліотек і нових інформаційних технологій та кількох регіональних (ЕБНІТ), корпоративних проектах ННМБУ, «Ірбіс-корпорація», «Корпорація користувачів АБІС UniLib», об'єднаних віртуальних довідкових службах, зі створення реферативних і повнотекстових ресурсів, тощо. Минулого року декілька бібліотек приєдналися до науково-освітньої мережі Уран «Система наукометричного моніторингу суб'єктів наукової діяльності України «Український індекс наукового цитування» тощо.

Бібліотеки Об'єднання брали участь у проектах **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** – «eScriptorium - архив рідких изданий и рукописей для науки и образования» і «Єдина картка читача бібліотек вnz м. Харкова». Бібліотеки вnz Харкова приєдналися до корпоративних проектів ХДНБ імені В.Г. Короленка «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова», «Соціальні комунікації: зведений каталог

надходжень до бібліотек Харкова», «Бібліотекознавство. Бібліографознавство. Книгознавство: каталог ХДНБ». У звітному році - до проекту «Метабібліографія Харківщини».

Підписано угоду про офіційне партнерство на **2014** рік між колективом **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** і Українською бібліотечною асоціацією.

Прийнято «Робочу програму про співробітництво **2014-2017** рр.» між **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** і Дослідницьким центром польської бібліографії імені Естрейхерів Ягеллонського університету (Краків, Польща).

Обслуговування користувачів

Бібліотеки Об'єднання сьогодні, поєднують традиційні форми роботи із широким використанням інтернет-технологій, розширюється спектр послуг, які надаються студентам і аспірантам, науковцям і науково-педагогічним працівникам, співробітникам внз згідно з їх інформаційними запитами. У бібліотеках Об'єднання розвивалися механізми дистанційного обслуговування, наприклад - віртуальна довідка, дистанційне замовлення документів, ЕДД, віддалений доступ своїм користувачам до інформаційних ресурсів, надавалася можливість для спілкування через форуми і чати, надсилались онлайн-списки нових надходжень користувачам. Завдяки можливостям сайтів і блогів, у бібліотеках працювали віртуальні виставки, були представлені розділи, які містять корисні посилання, хмаринки тегів, rss-стрічки новин тощо.

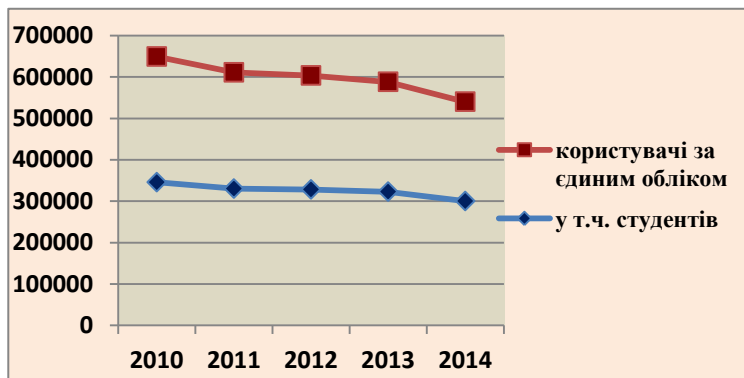
До послуг читачів бібліотек працювало **192** читальних зали на **11 616** місць та **159** абонементів.

Минулого року деякі бібліотечні пункти, що працювали при гуртожитках **ХНТУСГ**, було реорганізовано у суспільні бібліотеки. Тут створені комфортні умови для самостійної роботи. Бібліотечний фонд складається з навчальної, науково-популярної та художньої літератури. **НБ** надає консультативну допомогу з питань бібліотечного обслуговування представникам студентського самоврядування та волонтерам, що опікуються цими бібліотеками.

Бібліотекою ПУЕТ розроблено проект з організації відкритого доступу до фондів загального читального залу із системою захисту фонду за технологією RFID.

У **2014** році усіма структурними підрозділами бібліотек Об'єднання обслуговано **955 368** користувачів, кількість виданих їм документів становить **25 124 964** документи, зафіксовано **11 074 379** відвідувань бібліотек.

Всього за єдиним реєстраційним обліком кількість користувачів сягає **311 742**. Кількість користувачів за ЄРО у порівнянні з **2010** роком зменшилася на **11 %**, дивись діаграму. Упродовж останніх років простежується зменшення контингенту студентів у деяких внз, **20** бібліотек минулого року недовиконали показник кількості студентів за єдиним обліком. Кількість відвідувань читальних залів і абонементів бібліотек за останні три роки зменшилася на

Діаграма. Кількість користувачів за ЄРО

16 %. За даними звітів прослідковується тенденція розширення аудиторії віддалених користувачів.

Відсутність закупівель наукових видань, скорочення передплати періодичних видань, активне поповнення **НТБ НТУ «ХП»** репозитарію та повнотекстових БД електронними версіями навчальних та методичних видань, так і представлення їх на сайтах кафедр значно зменшило показники роботи читальних залів, тому минулого року було прийнято рішення про зменшення кількості читальних залів і місць у них. Бібліотека активно забезпечує доступ своїм читачам до повнотекстових ресурсів як у режимі тестових доступів, так і до ресурсів корпорацій та асоціацій, членом яких вона є. Зменшення кількості відвідувань читальних залів **НТБ** дало підставу для перерозподілу навантаження між співробітниками та для залучення їх до формування електронних ресурсів.

Аналіз статистичних і текстових звітів бібліотек Об'єднання свідчить, що кількісні показники такі, як кількість користувачів, відвідувань і книговидач зменшуються з різних причин. Це і призупинення у звітному році діяльності деяких навчально-консультативних центрів і інститутів у Криму, Донецькій і Луганській областях: **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – Кримський юридичний інститут; **УПА - ННПШ УПА** **Артемівську** і **Слов'янську** та **СНІГОТ** в зв'язку з складною політичною ситуацією. Зменшення кількості студентів пояснюється і зменшенням набору студентів в останні роки, неухильне зниження користуванням друкованими виданнями, в зв'язку з розвитком репозитаріїв та поповненням повнотекстових БД електронними версіями навчальних та методичних видань. Більшість бібліотек відзначає, що у останні роки кількість відвідувань читальних залів і абонементів читачами бібліотек знижується, однак, зростають показники віртуального відвідування та віртуального обслуговування. Сьогодні існує розбіжність у підрахунку статистичних показників бібліотек Об'єднання. Так, **6** бібліотек не надають відомості про кількість звернень до веб-сайту, в зв'язку з відсутністю лічильників на їх веб-сайтах або сторінках на сайтах внз.

З **1** вересня **2013** року у бібліотеках внз Харкова діє проект «Єдина картка читача бібліотек внз Харкова», який передбачає доступ до фондів і електронних ресурсів шляхом безкоштовного обслуговування у читальних залах користувачів бібліотек внз. На кінець звітнього року **25** бібліотеки внз Харкова взяли участь у реалізації цього проекту, у тому числі **18** бібліотек Об'єднання: бібліотеки **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **ХНУРЕ**, **УкрДАЗТ**, **ХНМУ**, **НФаУ**, **ХНТУСГ**, **ХНАУ імені В.В. Докучаєва**, **ХДУХТ**, **ХНУМГ**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХГПА**, **УПА**, **ХНЕУ**, **НТУ «ХП»**, **НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, **ХНПУ імені Г.С. Сковороди**, **НУЦЗУ**. Приєдналася до проекту у **2014** році **НБ ХНАДУ**. За даними статистики минулого року бібліотеки обслужили за єдиною картою **326** читачів. За категоріями - понад **80 %** цих читачів складають викладачі і аспіранти. Переважну більшість читачів обслужили бібліотеки **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **ХНПУ імені Г.С. Сковороди** і **ХНУМГ імені О.М. Бекетова**.

З метою створення оптимальних умов для навчання, більш комфортних умов для користувачів, у бібліотеках Об'єднання діяла система електронного замовлення документів, користувачі мали можливість перегляду свого електронного формуляра, розширювався вільний доступ читачів до фондів. Все частіше на ділянках бібліотек **НФаУ**, **ХНУРЕ**, **НТУ «ХП»**, **УМСА**, **ХНУ ім. В.Н. Каразіна**, **ХНЕУ**, **ХДУХТ**, **НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, де обслуговуються англомовні студенти або студенти англомовного навчання, працюють фахівці, які володіють англійською мовою.

Протягом звітнього року всіма бібліотеками Об'єднання проводилась робота з запобігання та ліквідації читацької заборгованості. Читачів знайомили з правилами користування бібліотекою, розповідали про відповідальність за збереження документів, своєчасно здійснювали їх перереєстрацію, проводили контроль за строками повернення документів, боржникам надсилали листи-нагадування, SMS-повідомлення, знайомили з правилами заміни втрачених документів, опрацьовувалися накази внз про відрахування, зміну прізвищ і академічну відпустку студентів, готували запити у відділи кадрів про співробітників-боржників. Минулого року значно прискорила виявлення поточної заборгованості користувачів автоматизована книговидача у **НТБ НТУ «ХПІ»**.

У звітньому році у порівнянні з **2013** роком, збільшилась кількість абонентів МБА на **6 %** і становить **436** абонентів, яким було видано **1 427** документів. Все більшого поширення в останні роки отримує система дистанційного обслуговування користувачів. Для читачів своїх бібліотек з інших бібліотек було отримано **5 093** документів. Такі бібліотеки, як **НФаУ, ПолтНТУ, ХНУРЕ, НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ», ХНАУ імені В.В. Докучаєва** у своїй роботі застосовували технології ЕДД. У **2014** році послугу ЕДД було введено у **бібліотеці ХНУМГ імені О.М. Бекетова і НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого. НТБ НТУ «ХПІ»**, завдяки участі у проекті АРБИКОН «МАРС», має можливість отримувати повні тексти статей з періодичних видань за проектом електронної доставки документів (ЕДД).

У наступному році бібліотеки Об'єднання планують подальше забезпечення користувачів новими сервісами і сучасним рівнем обслуговування. Наприклад, **НТБ НТУ «ХПІ»** планує закінчити обмін абонентських карток на картки з радіочастотними мітками науковцям та співробітником університету. Нагальною проблемою **бібліотеки ХДАК** на майбутнє залишається створення електронного читального залу в одному з корпусів внз.

НБ УПА, з метою удосконалення роботи з боржниками, планує у **2015** році ввести в БД «Читач» електронну адресу користувачів, що дозволить своєчасно надсилати їм електронною поштою повідомлення про заборгованість. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** планується здійснити повне переведення в автоматизований режим обслуговування користувачів на основі ідентифікаційного пластикового квитка.

Комплектування, організація і збереження фондів

Комплектування фондів бібліотек Об'єднання у **2014** році базувалося на принципах наукового відбору документів відповідно до профілю внз, згідно тематико-типологічних планів комплектування фондів і замовлень кафедр. Формування бібліотечного фонду було орієнтовано на оперативне і повне забезпечення навчального процесу, тематику наукових досліджень. Протягом року книгозбірні бібліотек поповнювалися за рахунок закупівлі документів, передплати періодичних видань і БД, книгообміну, дарунків тощо.

Ресурси бібліотек об'єднання складаються з різних типів та видів вітчизняних та іноземних видань наукової, навчальної, довідкової, інформаційної, художньої літератури, офіційних видань, неопублікованих матеріалів, документів на традиційних та електронних носіях інформації.

Джерелами книгопостачання бібліотек є книжкові магазини і ярмарки, видавничі центри внз, книготорговельні організації та видавництва тощо. Аналіз джерел комплектування показав

явне падіння закупівель в книговидавничих і книготорговельних організаціях і значне зростання відсотка документів, отриманих з видавничих центрів внз. Наприклад, **НБ НФаУ** від видавничого центру університету минулого року отримала **55,2%** документів від загальної кількості надходжень, видавничий центр **НАУ імені М.Є Жуковського «ХАІ»** передав **НТБ 8 163**, або **39,8 %**.

Станом на **01.01.2015** року сукупний фонд бібліотек внз методичного Об'єднання налічує **23 151 885** документів на традиційних і електронних носіях, який збільшився протягом року на **38 135** примірників.

Слід відзначити, що основу нових надходжень до бібліотек продовжують складати навчальні видання – **128 424** примірників або **52,7 %** від загальної кількості надходжень, наукові видання становили **32,8 %**, надходження літературно-художніх видань складає лише **3 %**. Проглядається тенденція зменшення за останні шість років поповнення фондів новими надходженнями. Кількість надходжень у **2014** році зменшилася і склала лише **72,9 %** у порівнянні з минулим роком.

Організаційні перешкоди і економічна нестабільність в країні негативно вплинули на стан якісного формування бібліотечних ресурсів, яке стає мало прогнозованим. Так, річних

Діаграма. Кількість документів державною мовою у складі сукупного бібліотечного фонду

комплектів газет надійшло у **2014** році на **489** комплектів менш, ніж у минулому році.

У фондах бібліотек Об'єднання продовжувала збільшуватися кількість документів державною мовою. Так, кількість таких надходжень від їх загальної кількості у **2014** році становить майже **70 %**. Представлена діаграма дає уявлення про кількість документів державною мовою у складі сукупного фонду бібліотек. Однак, деякі бібліотеки вже

другий рік, з появою у «Таблиці статистичних показників роботи...» пункту «Мережеві локальні документи» не надають відомості про їх розподіл за мовами і цільовим призначенням, тому існує розбіжність у показниках в цілому.

18,7 % надходжень у **2014** році складають дарунки організацій, благодійних фондів, видавників, приватних осіб тощо. В бібліотеках Об'єднання тривала акція «Подаруй бібліотеці книгу». Певний відсоток надходжень припадає на вітчизняний і міжнародний книгообмін.

Усі інформаційні ресурси, що потрапили до бібліотек, пройшли сумарний і індивідуальний облік у облікових документах бібліотек. Продовжувалася робота з картотеками і БД книгозабезпеченості студентів навчальною літературою.

Бібліотеки Об'єднання традиційно ведуть картотеки незадоволеного читацького попиту. Ці картотеки щорічно редагуються та аналізуються. На основі аналізу вносяться корективи в комплектування фондів та перерозподіл наявної літератури.

У **25** бібліотеках Об'єднання тривала робота з формування фондів рідкісних і цінних видань, шляхом перегляду складу основних фондів і відділенню рідкісних книг в окремий фонд, велась робота з їх збереження і популяризації. На **01.01.2015** рік цей фонд становить **3%** від загального фонду Об'єднання. Так, у книгосховищі наукового абонементу **НБ СумДПУ** у

звітному році було виокремлено і сформовано фонд рідкісних і цінних видань. З метою відбору таких видань переглядалися фонди відділів і каталоги бібліотеки, проводилося упорядкування цього рідкісної книги. **НТБ ХНЕУ** у фонді рідкісних і цінних видань окремо виділені мініатюри, краєзнавча література, серіальні видання, тощо. З вересня звітнього року **НБ ХНТУСГ** розпочато роботу з відбору з бібліотечного фонду рідкісних і цінних видань, згідно «Інструкції про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до Державного реєстру національного культурного надбання» (наказ № 708 від 20.11.2001 р. Міністерства культури і мистецтв України). За цей період було відібрано, згідно зазначеним критеріям, 84 документа.

Минулого року **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** значну увагу було приділено роботі з фондом книжкових пам'яток, який рік тому отримав статус наукового об'єкта, що становить національне надбання. Між Міністерством освіти і науки України і Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна у лютому було укладено договір на виконання робіт зі збереження та забезпечення належного функціонування наукового об'єкта, що становить національне надбання. З метою забезпечення практичної реалізації заходів, необхідних для збереження і належного функціонування наукового об'єкта, придбані спеціальні картонно-паперові матеріали на суму 5 016 грн. для застосування превентивної, фазової консервації як технології збереження документів. Ці матеріали використовуються для виготовлення папок, паперових паспарту, обкладинок з клапанами, футлярів, коробок для зберігання рукописних книг, рукописних матеріалів та архівних документів. При цьому враховуються особливості окремо взятого документа, його розмір, товщина оправи тощо. Для зберігання підшивок харківської газети „Южный край” (1880-1917) придбані футляри картонні на суму 3 524 грн. Це дасть змогу забезпечити збереження періодичного видання – однієї з перших харківських газет, яка являє собою цінне джерело історичної інформації і користується великим попитом у науковців і дослідників. Регулярне проведення моніторингу книгосховищ забезпечує контроль за температурно-вологісним режимом. Для цього були придбані 3 електронні термогігрометри «Вологовиміровач-А200» для використання в книгосховищі рідкісних видань та рукописів та у книгосховищі зберігання фонду газет. Показники температури та відносної вологості повітря в приміщеннях книгосховищ заносяться до „Журналу реєстрації термогігрометричних параметрів температурно-вологісного режиму книгосховища відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів ЦНБ”. Додержання санітарно-гігієнічних норм сприяє оптимальним умовам зберігання пам'яток писемності та друку.

Продовжувалася робота у **НБ ХНМУ** з фондом документів до 1920 року видання. Збиралися відомості про наявність на документах цього фонду печаток, екслібрисів і маргіналій, вивчалася його тематика. З метою збереження фонду стародруків, цей фонд у приміщенні книгосховища відокремлено.

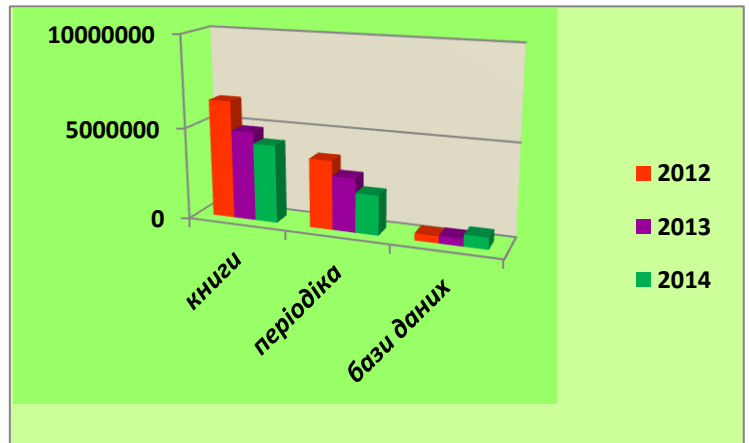
У **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** продовжено відбір рідкісних, дореволюційних і цінних видань в основному книгосховищі. Найбільш чисельними є наукові праці з сільського господарства. Усі ці знахідки увійшли до складу бібліографічного покажчика «Цінні аграрні видання XVII-XIX ст.».

На виконання «Інструкції про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до Державного реєстру національного культурного надбання» (наказ № 708 від 20.11.2001 р. Міністерства культури і мистецтв України) і наказу УААН від 23.07.2007 р. № 74 «Про невідкладні заходи щодо збереження бібліотечних фондів», **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** продовжила участь у роботі ННСГБ НААН зі створення

електронної бази даних «Фонд видань XVII-XIX ст. бібліотек науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів аграрного профілю України». У звітному році відібрано згідно зазначеним критеріям **136** документів.

Недофінансування закупівлі документів, ситуація з передплатою періодичних видань вплинули на кількісні показники надходжень до фондів бібліотек. Бібліотеки **ХНАДУ, ХНУБА, ХНУМ імені І.П. Котляревського, ХДАФК, ПНПУ імені В.Г. Короленка** не отримали у **2014** році бюджетні кошти на придбання книг. Деякі бібліотеки, такі як **НЮУ імені Ярослава Мудрого** і **ХНУ імені В.Н. Каразіна** отримали в дар книги на суму більшу, ніж було виділено на комплектування бюджетних коштів.

У **2014** році на поповнення своїх фондів бібліотеками було витрачено: на книги — **4 241 435,20** грн. або **87,3 %** від витрачених у попередньому році; передплату періодичних видань було здійснено на суму **2 101 447,10** грн., що становить **71,9 %**. Кількість коштів, що витрачені на придбання доступу до БД збільшилася на **151,9 %** у порівнянні з **2013** роком і становить **640 960** грн. З року в рік зростають витрати на комплектування БД. Так, у **2012** році на

Діаграма. Фінансові витрати бібліотек Об'єднання

БД було витрачалось близько **3,6 %** коштів, а в **2014** році — **9,1 %**. Збільшили обсяги коштів на

придбання книг **16** бібліотек Об'єднання, серед яких **НАУ імені М.Є Жуковського «ХАІ», ПДАА, ХНУРЕ, ХНЕУ імені Семена Кузнеця, ХНТУСГ, НФаУ, УМСА, КрНУ імені Михайла Остроградського, ХДАДМ, ХІБС УБС НБУ, ХГПА, НУЦЗУ, УАБС НБУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХДЗВА, ХНАУ імені В.В. Докучаєва.**

190 260 примірників вибуло минулого року з фондів бібліотек, як зношені і застаріли за змістом документи.

Обмінні і обмінно-резервні фонди діяли у **13** бібліотеках. Налічувалося на кінець **2014** року у обмінних фондах бібліотек **53 051** примірники. Надійшло за цей рік **3 999** примірників, передано — **3 059**. З інформаційними списками документів, які пропонують для обміну бібліотеки **ХДУХТ** і **УПА** можна ознайомитися на їх веб-сайтах. У деяких бібліотеках зростає коло партнерів з книгообміну. Так, минулого року партнерами з книгообміну **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** стали бібліотеки **НаУКМА, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, СумДУ** та інші.

Протягом року користувачі бібліотек використовували мережеві електронні документи, зокрема, доступ до: колекції підручників видавництва «Центр учбової літератури» (ЦУЛ); української інформаційно-правової бази даних «ЛІГА: Закон»; законодавчої БД «Ліга-закон Еліт»; доступ до віртуального читального залу РДБ; доступ до ресурсів Всеукраїнської освітньої мережі УРАН; online-періодичних видань з платформи eLIBRARY.RU; електронної інформаційно-довідкової системи «Зодчий» — БД діючих в Україні нормативних документів в галузі будівництва: ДБН, ДСТУ, СНИП, ГОСТ, ВСН, кошторисні та будівельні норми на ремонтні та монтажні роботи, законодавчі акти, методичні та довідкові матеріали Держбуду України та інших міністерств і відомств тощо; «БудІнформ» електронної бібліотеки

нормативно-правової бази в галузі будівництва та архітектури; мали доступ до аналітичної реферативної БД статей з періодичних видань МАРС; бібліотеки передплачували російськомовні реферативні БД ВІНІТІ на CD-ROM. За домовленостями МОН України з керівництвом компанії Ельзевір декілька бібліотек Об'єднання мали доступ до наукометричної БД Scopus такі, як **ХНУРЕ** і **ХНУ імені В.Н. Каразіна**.

Значна увага у звітному році приділялася питанням покращення умов зберігання фондів удосконалення їх організації. Протягом року усі бібліотеки Об'єднання проводили планову інвентаризацію окремих частин фондів – абонементів, підсобних фондів читальних залів, кафедральних бібліотек, проводилися вибіркові перевірки основних фондів. Так, **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** розпочато інвентаризацію основного фонду і за минулий рік інвентаризовано **27 400** примірників. Продовжено інвентаризацію основного документного фонду цінних видань **XIX – початку XX** ст. **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**. Також продовжено інвентаризацію основного фонду бібліотек **ХНУМ імені І.П. Котляревського** і **ХНАДУ**. Постійну увагу бібліотеки приділяли забезпеченню належного санітарного і гігієнічного стану фондів.

В зв'язку з нестабільним фінансуванням витрат на придбання книг, передплату періодичних видань і БД, **18** бібліотеками Об'єднання ця цифра на **2015** рік не планувалася і не була представлена у таблиці основних статистичних показників.

Створення електронних колекцій бібліотек

Бібліотеками Об'єднання, за профілем діяльності своїх внз, здійснювалася робота зі створення і забезпечення доступу до електронних колекцій документів своїх електронних сховищ. Сьогодні електронні ресурси власної генерації є структурною складовою інформаційного наповнення бібліотек. Це локальні бібліографічні БД, бібліографічні покажчики та списки, фактографічні дані; доступ до повних текстів документів, що становлять електронні колекції бібліотек.

Бібліотеки Об'єднання активно впроваджують нові інформаційно-комунікаційні технології. Інституційні репозитарії відіграють все більш важливу роль у забезпеченні відкритого доступу до результатів наукових досліджень. Сьогодні інституційні репозитарії відкритого доступу стали невід'ємною частиною фондів **18** бібліотек Харківського об'єднання.

За даними звітів бібліотек, на кінець **2014** року інституційні репозитарії містять **143 286** документів. Кількість звернень у **2014** році становить **8 412 063**, що на **4 373 560** звернень більше, ніж у **2013** році. У **2014** році інституційні репозитарії були створені у **ХНАУ імені В.В. Докучаєва** - eKhNAUIR і **ПНПУ імені В.Г. Короленка** – IRPNPU. У структуру електронного архіву-репозитарію **НЮУ імені Ярослава Мудрого** eNULAUР включено новий розділ «Автореферати дисертацій». Минулого року **10** бібліографічних покажчиків з серії «Видатні науковці» **НБ ХНУРЕ** представлено в електронному архіві ELAr KhNURE.

НБ СумДПУ імені А.С. Макаренка розпочалася робота зі створення інституційного репозитарію. Створено Координаційну раду, готувався пакет інструктивно-методичних документів тощо. Минулого року **бібліотекою ХІБС УБС НБУ** розпочато роботу по створенню інституційного репозитарію: освоєно програмне забезпечення DSpace, підготовлено проекти необхідних документів, визначена структура репозитарію, розпочато наповнення розділів.

Бібліотекою ХНУМГ імені О.М. Бекетова проводилася робота з приєднання до проекту «ELibUkr: Електронна бібліотека України».

НБ НФаУ розпочато розміщення публікацій вчених університету на web-платформі eLIBRARY.RU. У звітному році було розміщено **64** журнали з загальною кількістю **786** статей. У цьому проекті приймають участь такі бібліотеки, як **НБ ХНМУ, НБ ХНАДУ, НБ УПА, НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого. Бібліотекою ХНУМГ імені О.М. Бекетова** протягом року проводилася підготовча робота з приєднання до цього проекту.

Електронні архіви відкритого доступу **УАБС НБУ, ХНУ імені В.Н. Каразіна, СумДУ, ХНУМГ імені О.М. Бекетова, ХНМУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НТУ «ХПІ», НФаУ** отримали статус електронного видання, в якому можна публікувати результати досліджень як в першоджерелі, нарівні з друкованими періодичними виданнями, отримали власний Міжнародний стандартний серійний номер у Міжнародному центрі ISSN. Координацію щодо його видачі здійснює Міжнародний центр, розташований в Парижі, за підтримки ЮНЕСКО та уряду Франції.

З метою популяризації інституційних репозитаріїв бібліотеки розробляють пам'ятки і рекламні буклети, проводять семінари і консультації. Ось теми окремих виступів фахівців **НТБ НТУ «ХПІ»**: Процес самоархівування наукових робіт у репозитарії НТУ «ХПІ», «Реєстрація користувача (депозитора) у репозитарії НТУ «ХПІ», «Репозитарии в системе мирового движения «Открытого доступа».

У бібліотеках Об'єднання, що мають у своїх фондах рідкісні видання, продовжувалось створення історико-культурної та наукової цифрової спадщини.

ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна продовжувала участь у двох міжнародних проектах: європейська цифрова бібліотека «Europeana» і «Світова цифрова бібліотека» (World Digital Library). Минулого року до Світової цифрової бібліотеки передані грецька рукописна книга **XVIII** ст. та збірка першого українського сатиричного журналу «Харківський Демокрит» (**XIX** ст.).

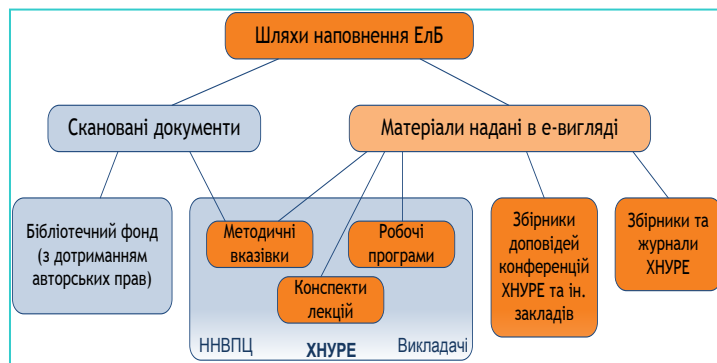
З **2011** року у **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** діє Електронний архів рідкісних видань і рукописів для науки та освіти eScriptorium, де розміщуються повні електронні версії (або фрагменти) документів з фондів бібліотек з посиланням на фондоутримача. Участь у цьому корпоративному проекті приймають також **НБ ХНУРЕ і ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва**. Розміщується ця електронна колекція на сервері ЦНБ. Цей ретро-архів користується попитом користувачів і містить понад дві тисячі документів: рукописи та рукописні книги, інкунабули, палеотипи, іноземні стародруки, видання глаголичного, кириличного та гражданського друку, рідкісні українські видання, рідкісні та цінні видання **XIX – XX** ст., харківські періодичні видання. За статистикою Google Analytics **2014** року це більш ніж **7** тисяч користувачів з **77** країн світу, понад **10** тисяч відвідувань і більш ніж **169** тисяч переглядів сторінок. Всі ці показники зростають з року в рік.

У **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** діє проект eLEGALIUM. У цьому е-архіві розміщена колекція рідкісних видань бібліотеки. Пріоритетними напрямками поцифрування визначені такі: Представники харківської правової школи; Підручники **XIX - поч. XX** ст.; Золоті сторінки світової правової думки і Стародруки.

Упродовж року бібліотеки продовжували формування власних інформаційних електронних ресурсів які складаються з повнотекстових і бібліографічних БД. Наприклад:

➤ з метою модернізації навчального процесу на сайтах бібліотек **ХНУРЕ і НЮУ імені Ярослава Мудрого** з'явилися електронні навчально-методичні комплекси. Це віртуальні

бази матеріалів до усіх навчальних дисциплін відповідно до стандартів підготовки фахівців з різних напрямків. Так, у віртуальній базі **НБ ХНУРЕ** ЕНМК представлено **4 190** документів по **1 422** дисциплінам від **31** кафедри університету. У **СЕНМК НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** представлено **762** документи. Минулого року найбільшу кількість звернень користувачів НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого зафіксувала до навчальних дисциплін: Конституційне право України – **12 880** переглядів сторінки; Теорія держави і права – **12 871** перегляд; Криміналістика – **12 243** перегляди;

➤ протягом минулого року фахівці **бібліотеки ХДАК** продовжували роботу із БД «Full Text», яка знаходиться у локальній мережі внз. Ця БД містить **1 694** повнотекстових документа, з них навчально-методичних матеріалів – **689** документів, підручників та навчальних посібників – **308** документів, наукових видань – **278** документів;

➤ одним із основних напрямків в роботі **НБ СНАУ** є формування БД «Електронна бібліотека», що створена на платформі АБІС «Ірбіс» та нараховує більш ніж **9 497** повних текстів документів і є найбільш перспективною базою даних для інформаційного забезпечення наукового та навчального процесу університету;

➤ **НБ УПА** продовжувала поповнення баз даних на підтримку наукової діяльності академії – повнотекстових БД «Автореферати дисертацій, що захищені у УПА» і «Електронні навчально-методичні видання кафедр», бібліографічної БД «Авторські свідоцтва, патенти та інші охоронні документи УПА» Повнотекстові БД доступні через авторизацію в ЕК на сайті бібліотеки, службові – в локальній мережі, передплатні – у читальному залі;

➤ електронна бібліотека **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** включає електронні аналоги друкованих видань, а саме: монографії, навчальні посібники, конспекти лекцій, виданих у внз. Користувач має можливість переглянути і скачати документ. На сьогоднішній день в електронній бібліотеці знаходяться підписні видання періодики – журнал «Економіка України» - **2012, 2013** рік, статистичні звіти по Харківській області **2011, 2012** рік, а також електронні мультимедійні видання видавництва ХНЕУ імені Семена Кузнеця;

➤ загальна кількість е-документів **НБ ХНУРЕ** у електронній бібліотеці (ЕлБ) за даними звіту, дорівнює **19 351**. ЕлБ поповнилася за минулий рік на **3 960** документів. Шляхи наповнення ЕлБ відображено на схемі. Зріст кількості документів зумовлено наданням до ЕлБ електронних навчально-методичних комплексів. Одночасно з поповненням бази е-документами, здійснюється її аналіз та постійне редагування. Протягом поточного року продовжувалася робота з доповнення бібліографічних записів в ЕлБ додатковими відомостями (формат та розмір файлу). За **2014** рік відредаговано **6 124** електронних записи. Вилучено та замінено новими застарілі **215** методичних вказівок і робочих програм;

➤ у **НБ ХДУХТ** у звітному році розпочато роботу з формування електронної бібліотеки, куди увійдуть повні тексти праць вчених, навчальні матеріали тощо.

НБ УПА продовжувала роботу у корпоративних проектах зі створення реферативних і повнотекстових ресурсів спільно з НБУ імені В.І. Вернадського «Наукова періодика Україна» та «Система реферування української наукової літератури», що забезпечує формування загальнодержавної реферативної БД «Україніка наукова» і підтримку он-лайн доступу до

БД «Наукова періодика України». В межах цих проектів бібліотека виконує аналітико-синтетичну обробку фахового видання академії «Проблеми інженерно-педагогічної освіти»,

Бібліотекою ХДАК у 2015 році планується створення інституційного репозитарію. **Бібліотекою ХІБС УБС НБУ** планується інституційний репозитарій представити у мережі Інтернет.

Наукове опрацювання документів. Організація пошукового апарату

Довідково-бібліографічний апарат бібліотек Об'єднання складається з системи каталогів і картотек, поряд з якими у **33** бібліотеках функціонують електронні каталоги. Протягом року бібліотеки Об'єднання здійснювали наукове опрацювання документів, які надходили до їх фондів, організацію та ведення традиційних каталогів і картотек, наповнення електронних каталогів. Здійснювалося поточне редагування традиційних каталогів і картотек, перевірялася правильність розстановки карток, своєчасно вилучалися картки на списані документи, поновлювалися каталожні роздільники та ярлики на шухлядах.

Електронні каталоги протягом року формувалися за рахунок нових надходжень і ретроспективної конверсії активної частини бібліотечних фондів, проводилося їх редагування. Важливим напрямом роботи бібліотек Об'єднання було редагування своїх ЕК після конвертації записів, в зв'язку з впровадженням нової

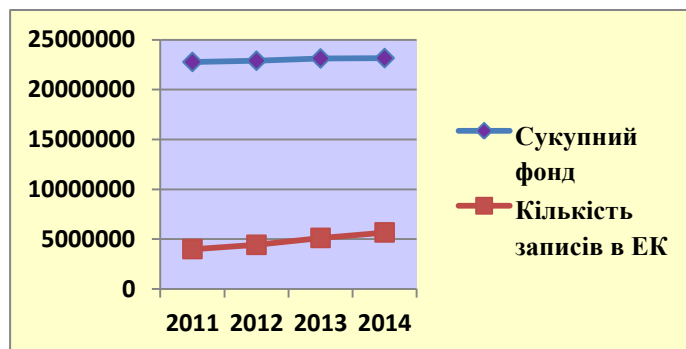
версії АБІС. Наприклад, минулого року така робота проводилася у **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, було відредаговано

1 356 записів. Цією бібліотекою також у **2014** році проведено редагування довідника «Загальне позначення матеріалу» куди були введені терміни державною мовою.

У ЕК багатьох бібліотек Об'єднання сьогодні користувач має можливість ознайомитися зі стислим або повним бібліографічним записом документів, кількістю їх примірників, місцем зберігання, наявністю електронної копії та її змістом, зробити попереднє замовлення документів.

Загальний обсяг бібліографічних записів у електронних каталогах на **01.01.2015** року становить **5 659** тис. записів, або **24,4 %** від загальної кількості сукупного фонду бібліотек Об'єднання, дивись діаграму. У звітному році було введено **544 966** записів. Закінчено ретроконверсією у таких бібліотеках, як **ХНЕУ, ХІБС УБС НБУ, СумДУ і УБС НБУ**. У звітному році **Бібліотекою КрНУ імені Михайла Остроградського** закінчено ретроконверсією бібліотечного фонду, традиційний картковий каталог законсервовано.

Пункт з «Таблиці основних статистичних показників роботи...» про кількісні показники звернень до електронних каталогів бібліотек Об'єднання вирішено викреслити, в зв'язку з великою розбіжністю показників лічильників з одного боку, та відсутністю відомостей про кількість звернень до електронних каталогів таких бібліотек, як **ХНПУ імені Г.С. Сковороди, ХДУХТ і ХНУБА** з другого боку, де лічильники відсутні.

Діаграма. Охоплення відображеного у ЕК сукупного фонду бібліотек Об'єднання

Бібліотеки **УПА**, **НТУ «ХП»**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого** і **СНАУ**, які є постійними учасниками міжнародного корпоративного проекту «Ірбіс-корпорація», активно використовували функцію запозичення бібліографічних записів документів з метою полегшення праці каталогізаторів.

Те, що всі комп'ютери з **Absotheque ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** мають підключення до Інтернет, дає нові можливості при складанні бібліографічного опису документу в електронному каталозі, насамперед, це «віртуальне консультування» в великих електронних каталогах Російської національної бібліотеки, Російської державної бібліотеки, Бібліотеки Конгресу США та інших.

У рамках роботи Секції НМБК МОН України з обробки документів та ведення довідкового апарату, яку очолює директор **НБ ХНУРЕ** фахівцями бібліотеки та доцентом кафедри МВТ, було розпочато проект з самооцінювання електронного каталогу: складено план робіт, визначено показники та метод оцінювання; проведено початкове тестування е-каталогу.

Починаючи з **2013** року **НБ ХНАДУ** розпочато створення топографічного каталогу на фонд основного абонементу, який не був створений з дня її заснування. Таку роботу було розпочато в зв'язку з проведенням інвентаризації основного фонду бібліотеки.

Бібліотеки **УПА**, **ХНМУ**, **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХНУРЕ**, продовжували працювати над створенням авторитетних файлів (АФ), що сприяло підвищенню повноти і точності інформаційного пошуку у ЕК.

Бібліотеки Об'єднання значну увагу приділяють корпоративній взаємодії з бібліотеками різних типів і форм власності. Так, минулого року **НБ СНАУ** продовжувала участь у створенні розподіленого електронного каталогу, де представлені електронні каталоги усіх коледжів СНАУ та корпоративного каталогу, учасницями якого є бібліотеки міста Суми, координатором якої є ОУНБ. До останнього проекту входить також **НБ УАБС НБУ**. Бібліотеки **ХНМУ**, **УМСА**, **НФаУ** приймали участь у створенні «Зведеному електронному каталозі медичних бібліотек України» проекту корпоративної каталогізації медичних бібліотек під керівництвом Національної наукової медичної бібліотеки України, **НБ УПА** продовжувала поповнення «Зведеної бази даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології» ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського.

Більшість бібліотек внз Харкова були учасницями трьох регіональних зведених каталогів, які видає у друкованому вигляді та репрезентує в е-форматі на сайті ХДНБ імені В.Г. Короленка.

НБ ХНУРЕ готує інформацію про нові надходження до цих зведених каталогів завдяки створенню спеціального шаблону для перетворення відібраної інформації з автоматизованої системи «УФД/Бібліотека» в запропоновану форму, а також завдяки складанню технологічних мап та покрокових інструкцій вибірки нових надходжень журналів і збірників.

У бібліотеках тривала робота по відображенню фондів рідкісних книг у своїх ЕК.

Бібліотеки Об'єднання продовжать роботу з покращення своїх довідкових апаратів, удосконалення каталогів і картотек, лінгвістичного забезпеченням електронних каталогів, планується продовження ретроконверсії тощо.

Довідково-бібліографічне та інформаційне обслуговування

У довідково-бібліографічній роботі, інформаційному супроводженні наукового і освітнього процесів, бібліотеки використовували традиційні і сучасні технології. Довідково-бібліографічне обслуговування у електронному середовищі набуває у бібліотеках Об'єднання все більшого поширення.

Кількість бібліографічних довідок за замовленнями користувачів минулого року склала **567 972** довідок, у тому числі **48 %** складає виконання довідок у автоматизованому режимі.

Тематичні довідки становлять **32 %** від загальної кількості бібліографічних довідок, виконаних бібліотеками за рік. Ось теми деяких тематичних бібліографічних довідок: «Сучасний стан ринку страхування в Україні», «Брендинг», «Податок на нерухомість: база оподаткування» - **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця, бібліотекою ХНУБА** – «Архітектор Троценко В.К. (1888-1978) і Харків», «Харківський художник Єрмілов В.Д. (1894-1968) до 120-річчя від дня народження», **НТБ НАУ імені М.Є Жуковського «ХАІ»** - «Багатоцільовий розвідник ХАІ-5 (Р-10)», «Фюзеляж - одне ціле з кілем». У автоматизованому режимі виконано **272 423**. Наприклад, **бібліотекою ХДАДМ** – «Ансамбль садиби у Шаровці» і «Graffiti», **НБ ХДУХТ** – «Фенольні сполуки і готельний бізнес», **НБ ХНТУСГ** – «Режим роботи двигунів і витрати палива», «Вимоги до систем автономного електропостачання».

Читачі бібліотек користувалися послугами з бібліографічного редагування списків використаної літератури, вони мали змогу отримати індекси УДК і ББК, авторський знак наукових і методичних праць. Минулого року було визначено індекси УДК/ББК на **50 441** документ. У **2014** році для користувачів **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** було впроваджено нову е-послугу. Звернувшись на сайт бібліотеки, науковці, співробітники, викладачі та студенти університету тепер можуть отримати консультацію відносно класифікаційного індексу своєї публікації за УДК. З вересня звітного року можливо отримати допомогу у визначенні індексів Універсальної Десятькової Класифікації (УДК) і Бібліотечно-Бібліографічної класифікації (ББК), авторського знака для документів через електронну пошту у **НБ ХДУХТ**. Така е-послуга також діє і у **НБ ХНАДУ, НБ УПА, НБ УАБС НБУ**.

У своїй роботі для керівників і науковців внз бібліотеки продовжували використовувати ВРІ/ДОК. Таку форму довідково-бібліографічного обслуговування використовують майже **70 %** бібліотек Об'єднання. Завдяки проведеному анкетуванню споживачів ВРІ **НБ ХДУХТ** дало змогу чіткіше визначити тематику їх інформування. Нові технології дозволяють упроваджувати подальші зміни в організацію цього сервісу. Так, для оперативного інформування докторантів **НЮУ імені Ярослава Мудрого Науковою бібліотекою** у минулому році був використаний автоматизований сервіс «Вибіркове розповсюдження інформації» АРМ «Книговидача» АБІС «ІРБІС».

Бібліотеки продовжували у своїй роботі використовувати бібліографічні огляди. Кількість прочитаних бібліографічних оглядів становить **657** на рік, або **107,4 %** від кількості бібліографічних оглядів у **2013** році. Наприклад, інтерес серед користувачів викликав бібліографічний огляд «Соціально-педагогічна теорія правопорушень», підготовлений **ПНПУ імені В.Г. Короленка**, «Газогідратні технології» - **ПолтНТУ. Бібліотека УМСА** минулого року запровадила нову форму бібліографічної діяльності – веббібліографічний огляд світових інформаційних ресурсів BASE, Worldcat, Pubmed та ін.

Усього у методичному об'єднанні було проведено **336** днів інформації, кафедр, дипломника тощо. Наприклад, інтерес користувачів **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»** викликали Дні кафедр. Такі комплексні заходи включали в себе відкриті перегляди

документів за профілем кафедр, повідомлення про алгоритм автоматизованого інформаційного пошуку, книгозабезпеченості дисциплін, що читаються співробітниками кафедр, і комплектування бібліотеки підручниками, опис документів за вимогами ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Викликав інтерес користувачів також і День кафедри міжнародної економіки, організований **бібліотекою ПУЕТ**.

У бібліотеках Об'єднання протягом року проводилися тренінги з наукометрії для науковців та викладачів з питань підвищення наукометричних показників та роботи з відповідними БД. Ось декілька прикладів такої роботи. Так, на сайті **НБ УАБС НБУ** регулярно друкувалася підготовлена працівниками бібліотеки інформація про інструментарії наукометричного моніторингу наукової діяльності вчених. На сайті бібліотеки було розміщено посилання на реєстр ORCID, систему «Український індекс наукового цитування», інформаційно-аналітичну систему «Бібліометрика української науки». У грудні звітного року для науковців академії було проведено тренінг «Створення бібліометричного профілю вченого в Google Академії». Викладачі дізналися про перспективи, які відкриває створення наукової інтернет-візитівки вченого, в реальному часі ознайомилися із процедурою її створення у Google Scholar: наданням загальної інформації про автора та коло його фахових інтересів, методикою формування списку власних публікацій, сервісом цитування праць тощо. Фахівцями **НБ ХНУРЕ** проведено тренінг з наукометрії «Проведення практикумів для науковців та викладачів з питань підвищення наукометричних показників та роботи з відповідними БД». У **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** підготовлена і проведена презентація «Наукометрія - рейтинг вчених у мирових наукометричних базах. Рейтинг внз України». Цілу низку повідомлень було підготовлено фахівцями **НТБ НТУ «ХП»**: «Научные метрики журналов, статей, авторов. Альтернативные метрики»; «Проект «Научная периодика Украины»: содержание, цели, задачи, возможности. Украинский индекс научного цитирования»; «Цифровая идентификация Digital Object Identifier (DOI)»; «Технология регистрации ученых в мировом реестре Open Researcher and Contributor ID (ORCID)» і проведено серію групових і індивідуальних занять з ученими університету.

Для науковців і студентів **ХНУМГ імені О.М. Бекетова** фахівці бібліотеки проводили консультації щодо використання ресурсу VAK.in.ua, як швидко та легко оформити "Список використаних джерел". Цей портал полегшує процедуру оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії України та проходження нормоконтролю при написанні публікацій, курсових, дипломних, дисертацій та інших наукових робіт.

Минулого року **бібліотекою ХНУМГ імені О.М. Бекетова** ініційовано проект «Видатні вчені ХНУМГ імені О.М. Бекетова у Вікіпедії». Підготована і розміщена інформація українською та російською мовами про трьох видатних вчених університету, а саме, біографія, почесні звання і відзнаки, нагороди, наукова і громадська діяльність, література про вченого і його публікації та інше.

Набуває поширення обслуговування віддалених користувачів, поряд з традиційним довідково-бібліографічним обслуговуванням у бібліотеках діяли віртуальні довідкові служби, як корпоративні, так і служби окремих бібліотек.

Продовжувалася робота **бібліотек ХНУ імені В.Н. Каразіна** і **ХНУРЕ** у корпоративному проекті **ХДНБ імені В.Г. Короленка** «Корпоративна віртуальна довідкова служба наукових бібліотек Харкова». Протягом останніх років **бібліотека ПУЕТ** брала участь у корпоративному проекті Об'єднаної довідкової служби бібліотек України «Віртуальна бібліографічна довідка». У березні минулого року **НБ СНАУ** приєдналася до цього проекту.

За даними звітів, віртуальні довідкові служби здобувають популярності серед користувачів **17** бібліотек Об'єднання, наприклад, **ХНУ імені В.Н. Каразіна, ХНУРЕ, НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ», НТУ «ХП», ПолтНТУ імені Ю. Кондратюка, ПУЕТ, УПА, НФаУ, ХНЕУ імені Семена Кузнеця** та інших. У **2014** році почала діяти віртуальна довідкова служба у **НБ УАБС НБУ, СумДПУ і НТБ НТУ «ХП»**. За даними статистики віртуальними довідковими службами бібліотек у **2014** році було виконано **1 710** бібліографічних довідок.

Такі бібліотеки, як **ХНУРЕ, СумДПУ і ХНУ імені В.Н. Каразіна** генерують БД фонду виконаних довідок. У фонді виконаних довідок є можливість пошуку за категорією знань, ключовими словами, темою запиту та інше.

Формування інформаційної культури залишається однією з головних функцій бібліотек Об'єднання, тим паче, що сьогодні підвищуються вимоги до бібліографічної компетенції студентів. Програма занять з основ інформаційної культури розрахована на **1-6** годин, загальна кількість проведених занять у **2014** році дорівнює **1 366** заняттям.

Наприклад, факультативні заняття з основ інформаційної грамотності проходять у **НБ ХДУХТ**. Для наочності представлення ресурсів, послуг бібліотеки, правил опису, роботи з сайтами та БД при проведенні практичних занять з основ інформаційної культури із студентами у **НБ ХНУРЕ** створюються слайдові презентації.

Особливу увагу бібліотеки Об'єднання приділяли студентам-першокурсникам. Для цієї категорії користувачів більшість бібліотек проводили комплексні заходи – місячники або тижні першокурсника. У межах таких заходів проводився запис до бібліотеки студентів нового набору. Протягом цього часу їх знайомили з правилами користування бібліотекою, графіком роботи, складом бібліотечних фондів і довідковим апаратом, можливостями використання Інтернет і змістом електронних ресурсів, послугами, які надаються. Проводилися бесіди-екскурсії з метою ознайомлення з історією внз і бібліотеки. Формувалися і видавалися комплекти навчальної літератури, на навчальних абонементів і у читальних залах діяли книжкові виставки «На допомогу першокурснику». У бібліотеках **ХДАДМ, ХНАУ імені В.В. Докучаєва, ХНЕУ, ХНТУСГ** тощо, діяли полиці «Тобі, першокурснику!». **НТБ ПолтНТУ** створено «Пам'ятку першокурснику».

У рамках формування інформаційної культури, у звітному році, для першокурсників бібліотеками було проведено: **НТУ «ХП»**, для студентів денної і заочної форм навчання, проведено **224** години занять з основ інформаційної культури. **30** бібліотекарів-кураторів опікувалися першокурсниками з **189** академічних груп. Мета кураторства — допомогти студентам-першокурсникам зорієнтуватися у чисельних ресурсах і послугах науково-технічної бібліотеки та отримати навички пошуку інформації. Куратори провели зі студентами 1-го курсу понад **400** зустрічей, **181** екскурсію по бібліотеці і допомогли організувати лекції з інформаційної культури.

У звітному році для студентів молодших курсів заняття з основ інформаційної культури були включені в розклад усіх факультетів **НАУ імені М.Є. Жуковського**. Для студентів денної форми навчання заняття проводилися за шестигодинною програмою і склали **284** години лекційних і практичних занять.

Уже втретє, **1** вересня у **ХНУРЕ** студентським сенатом за сприяння Ректорату був організований квест для студентів першого курсу. Студенти-першокурсники, це близько **60** груп студентів, за завданнями заходу відвідали великий читальний зал, де одержали стислу

інформацію про Бібліотеку. На веб-сайті бібліотеки розміщено флеш-видання «Довідник першокурсника – 2014» з оновленою інформацією, на платформі ISSU.

У **НБ ХНМУ** для контингенту студентів, які отримують освіту англійською мовою, проводяться заняття англійською мовою щодо підвищення інформаційної культури першокурсників. Їх увазі представлена загальна інформація про бібліотеку, її структуру, традиційні, електронні і on-line ресурси. Для англійськомовних користувачів вийшов друком рекламний буклет «Library for English medium students». На сайті бібліотеки працює відповідний розділ.

друге

Замість заняття з формування інформаційної культури у **бібліотеці УМСА** організовуються Дні відкритих дверей.

У **2014** році бібліотеками Об'єднання було складено **123** поточних і біобібліографічних покажчиків і видано – **75**, розміщено в електронному середовищі на власних сайтах або сторінках **95** покажчиків. Заслужують на увагу бібліографічні ресурси:

➤ до 200-річного ювілею Т. Г. Шевченка у електронному архіві **eKhNUIR ХНУ імені В.Н. Каразіна** розміщено бібліографічний покажчик «Шевченкознавство у працях викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : бібліогр. покажч. / уклад. В. К. Мазманьянц, О. О. Миронов, О. П. Чугуй, Т. О. Чугуй, О. С. Журавльова, Ю. Ю. Полякова ; наук. ред. О. П. Чугуй ; бібліогр. ред. С. Б. Глибицька. — Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. — 121 с.»;

➤ Крізь тернії – до зірок. До 85-річчя з дня народження та 65-річчя науково-педагогічної й громадської діяльності І.М. Перцева : біобібліографічний покажчик / уклад. В.П. Черних, О.А. Рубан, Н.Б. Гавриш, О.В. Шуванова, С.В. Андрущенко, С.А. Нежуріна, В.В. Хівренко. – Х. : НФАУ, 2014. – 172 с. – (Учені фармації). Покажчик включає в себе біографічні відомості та список наукових робіт вченого. Покажчик підготовлений фахівцями **НБ НФАУ**;

➤ протягом поточного року **бібліотекою ХДАК** було підготовлено ювілейне е-видання дайджесту газетних публікацій «Віват, Академія!» за **2011-2013** рр. і «Друковані праці викладачів і співробітників ХДАК» за **2009-2013** рр., також електронний ресурс, підготовлено і надруковано у серії «Видатні педагоги ХДАК», започаткованій у **2002** році, черговий Біобібліографічний покажчик, присвячений професору, доктору педагогічних наук Соляник А.А.;

➤ до **210-річного ювілею НЮУ імені Ярослава Мудрого** підготовлено каталог «Фонди наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого. Періодичні видання», який включає анотований бібліографічний опис періодичних видань **1812-2014** рр., що зберігаються у бібліотечних фондах. Каталог представляє колекцію журналів і газет із проблем правознавства, історії, філософії, науки, освіти тощо;

➤ в інтерактивному режимі **НБ ХНУРЕ** було поповнено онлайн-версію бібліографічного покажчика «Дисертації, захищені у Харківському національному університеті радіоелектроніки». До кожного з **53-х** нових анотованих записів дисертацій на веб-сайті додається повний текст автореферату

Новим напрямком бібліографічної діяльності **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** стала підготовка до видання календаря на **2015 рік** «Польські стародруки у фонді ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна». Було виявлено і відібрано **58** книг для фотографування, складено бібліографічні описи видань.

Здійснено пошук і відбір наукових видань з фонду **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** для всеукраїнського проекту «Історія адвокатури України», який розпочав Центр дослідження адвокатури і права Національної асоціації адвокатури України. Минулого року **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** підготовлено прес-кліпінг «Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого в публікаціях **2014** року». Це систематизована анотована добірка публікацій з друкованих ЗМІ, інтернет-сайтів та наукових збірників за поточний рік і містить інформацію про історію та сьогодення університету, його місце у рейтингах внз України, надає відомості про лауреатів державних нагород, премій, конкурсів, наукову діяльність, культурно-просвітницьку роботу та спортивні досягнення внз тощо.

Тривала участь бібліотек внз м. Харкова у проектах ХДНБ імені В.Г. Короленка таких, як «Електронний зведений каталог періодичних видань, що надійшли до провідних бібліотек м. Харкова», «Соціальні комунікації: зведений каталог надходжень до бібліотек Харкова», «Бібліотекознавство. Бібліографознавство. Книгознавство: каталог ХДНБ».

Минулого року бібліотеки внз Харкова приєдналися до корпоративного проекту ХДНБ імені В.Г. Короленка «Метабібліографія Харківщини». Реалізація проекту дозволить якнайповніше акумулювати краєзнавчу метабібліографічну інформацію із подальшою інтеграцією її до всеукраїнського метабібліографічного ресурсу. Серед бібліотек-учасниць - бібліотеки **ХДАК, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНУМГ імені О.М. Бекетова, НТУ «ХП», ХНУ імені В.Н. Каразіна і НАУ імені М.С. Жуковського «ХАІ»**, які представили понад **100** записів. Це відомості про бібліографічну продукцію, підготовлену фахівцями означених бібліотек за період **1991–2014** рр.: біобібліографічні та тематичні покажчики, віртуальні виставки, бази даних, рекомендаційні списки. У електронній базі представлена бібліографічна інформація, пов'язана з Харківщиною за походженням та змістом.

Як і у попередні роки у бібліотеках **УАБС НБУ, ХНЕУ імені Семена Кузнеця і ХНУ імені В.Н. Каразіна** на безкоштовній основі працювали різноманітні інформаційні, навчальні і культурні центри: Центр інноваційних знань Світового банку в Україні; Інформаційні центри Європейського Союзу і «Вікно в Америку»; Польсько-Український Центр; Навчальний центр IBM Україна «Розумна комерція». Фонди центрів поповнювалися книгами, періодичними виданнями, публікаціями і матеріалами офіційних установ за їх профілем, постійно діяли виставки нових надходжень. Більшість з них має свої сторінки на сайтах бібліотек.

Бібліотеки надавали можливість своїм користувачам скористатися світовими БД для пошуку і аналізу інформації, що доступні у вільному чи тестовому доступі, що сприяло удосконаленню якості обслуговування користувачів. Серед них: Web of Science; БиблиоТех; East View; BiblioRossica; BOOOK.RU; HINARI; POLPRED; EBSCO-Publishing; ProQuest; Електронно-бібліотечна система видавництва «Лань»; JSTOR (short for Journal Storage); BioOne; The New England Journal of Medicine; Pediatric Neurology Briefs; Електронна бібліотека дисертацій РДБ тощо. З метою тестування програмного забезпечення, **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** на півроку отримала доступ до БД дисертацій РДБ.

У наступному році бібліотеками Об'єднання планується скласти **115** бібліографічних покажчиків, видати – **85** покажчиків, більшість з яких представити на власних сайтах або сторінках на сайтах внз. **НБ ХНУРЕ**, з нагоди святкування **85-ої** річниці з дня заснування

Університету, планується підготувати ювілейне видання по історії ХНУРЕ. До 85-річчя від дня заснування ВНЗ, **НБ ХНАДУ** планує підготувати покажчик «Наукові праці вчених». **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»** планує створення щоквартального бюлетеню «Бюлетень нових надходжень» і проблемно-орієнтованих баз даних «Бібліотека меморіального музея-квартири сьм'я Гризодубовых», «Літальні апарати».

Культурно-просвітницька робота

Бібліотеки Об'єднання у 2014 році, як і у попередні роки, значну увагу приділяли культурно-просвітницькій діяльності, яка була зорієнтована на пропагування фонду такими формами і методами, як виставки і виставки-інсталяції, традиційні презентації книг та за допомогою буктрейлерів, тематичні перегляди літератури, різноманітні масові заходи. Минулого року бібліотеками були проведені цикли заходів до святкування знаменних подій і пам'ятних дат у суспільному житті держави: Дня Соборності України, **200-річчя** з дня народження Т. Г. Шевченка, **70-ї** річниці визволення України, Дня української писемності та мови тощо.

Проводилася значна робота з популяризації бібліотечних фондів. За даними звітів бібліотек у **2014 році** було проведено **3 993** книжкових виставок і відкритих переглядів, на яких експонувалися понад **135** тисяч документів. Інформацію про культурно-просвітницькі заходи бібліотеки розміщували на власних Web-сайтах, блогах, у соціальних мережах і сторінках газет ВНЗ.

2014 рік, за рішенням ЮНЕСКО, було оголошено Роком Тараса Шевченка. З нагоди **200-річчя** від дня народження Кобзаря, у бібліотеках Об'єднання пройшли різноманітні культурно-просвітницькі заходи. Серед них: презентації «Пам'ятники Тарасові Шевченку в Україні і світі», «Музи Шевченківського генія» - **бібліотека ХГПА**; у **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** пройшов конкурс читців, присвячений цій даті; цикл літературно-художніх заходів «Шевченко-фест» відбувся у **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого**, це мультимедійний ресурс - буктрейлер на книгу «Художник» авторів-сценаристів К. Тур-Коновалова і Д. Замрія, віртуальна виставка «Шевченкіана в рідкісних фондах наукової бібліотеки», пересувна книжкова виставка «Чарівне слово Кобзаря», книжкові експозиції «Співець української слави і волі» тощо. Цикл заходів провела **НБ СумДПУ імені А.С. Макаренка**: шевченківські читання «Творчість Тараса Шевченка в національному вимірі сьогодення», літературно-музичний вечір «Шевченків світ в буянні фарб, сплетінні ліній», шевченківське свято «Встане Україна – світ правди засвітить!». Рік Шевченка в Україні **НБ СНАУ** відзначила циклом заходів: патріотичний вечір «Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття»; «Тарас Шевченко і літературно-мистецька Сумщина» - літературно-мистецький вечір, присвячений **155-річчю** від часу перебування Т.Шевченка на Сумщині. Цьому ж ювілею були присвячені тематичні виставки організовані **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка**: «Тарас Шевченко. Спадщина», «Тарасовими шляхами», проведено засідання літературної вітальні «Кохання і лірика у житті Т. Шевченка». **Бібліотекою ХДАК** проведено цикл літературно-мистецьких вечорів, приурочених до цієї дати.

Цікаві книжково-ілюстративні виставки впродовж року експонувалися у бібліотеках:

- для учасників Науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної психіатрії, наркоманії та неврології» **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**, було організовано

книжкову виставку, присвячену розвитку психіатрії та неврології у Харкові, під назвою «Харьков – колыбель украинской психоневрологии». Деякі роботи середини 19 століття, які були представлені на виставці, відібрано вченими, учасниками конференції, для подальшого розміщення е-копій у eScriptorium – архіві рідкісних видань і рукописів для науки і освіти ЦНБ;

- для учасників **XXI** Міжнародного музичного фестивалю «Харківські асамблеї», який було присвячено творчості Людвіга ван Бетховена, **бібліотекою ХНУМ імені І.П. Котляревського** було організовано книжкову виставку і відкритий перегляд, де були представлені документи, створені у **XIX** столітті;

- «До **XXII** зимових Олімпійських ігор» - організовано **бібліотекою ХДАФК**;
- до **270**-річчя від дня народження Нестора Амбодика-Максимовича, лікаря, вченого-енциклопедиста родом із Полтавщини, **бібліотекою УМСА** було підготовлено тематичну виставку «Класичний і народний лікар»;

- до Дня працівника фондового ринку **НТБ ХНЕУ** організовано книжкову виставку «Фондовий ринок України»;

- на допомогу навчальному процесу з'явилися у **НБ ХДУХТ** книжкові виставки «Замороження продуктів рослинного походження», «Молодому технологу»;

- серед виставок, присвячених видатним харків'янам, **бібліотекою ХНУБА** підготовлено книжкову виставку «**19** жовтня – **160** років від дня народження харківського живописця-пейзажиста С.І. Васильківського (1854-1917)».

Поряд з традиційними формам популяризації книги все частіше бібліотеки використовують нові форми - віртуальні. Це віртуальні виставки, Календарі знаменних та пам'ятних дат, презентації. Минулого року такі виставки вперше з'явилися на сайтах бібліотек **ХНУБА, ХНУМГ імені О.М. Бекетова, ХНЕУ, ХГПА, ПНПУ імені В.Г. Короленка і ГНПУ імені Олександра Довженка**. З року в рік у бібліотеках Об'єднання більш поширеною формою наочної пропаганди творів друку стають віртуальні виставки. **348** нових віртуальних книжкових виставок розміщено на сайтах **30** бібліотек Об'єднання, де було представлено **7 987** документів.

Фахівцями **НБ ХНУРЕ** минулого року розпочато створення віртуальних виставок на платформі PREZY, завдяки освоєнню сервісу Інтернет-платформи інтерактивних публікацій для віртуальних виставок і розміщення посилань на веб-сайті бібліотеки. **Бібліотекою ХДАК** розпочато створення і представлення на сайті віртуальних виставок за допомогою програми Calameo. Найбільший інтерес користувачів цієї бібліотеки викликала віртуальна виставка, присвячена **25**-річчю перебування на посаді ректора В.М. Шейка. Таку сучасну форму просування книги, як буктрейлер, або візуальну презентацію книги, використовують фахівці **бібліотек УМСА, ХНТУСГ**. У звітному році на блозі **бібліотеки УМСА** з'явився відеоролик за мотивами книги «Медицина катастроф». Для створення свого першого буктрейлеру фахівці **НБ ХДУХТ** обрали повість М.В. Гоголя «Вій», приуроченого до **205** –річчя від дня народження письменника за темою «Книга як кіношедевр за повістю М.В. Гоголя «Вій».

Серед найцікавіших і таких, що отримали чисельні позитивні відгуки можна відзначити такі віртуальні виставки:

- **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** - «Університетські імена у назвах вулиць Харкова», до **210**-річчя заснування Харківського університету;

➤ **НБ ХНМУ** – «Медицинская помощь при огнестрельных ранениях», де представлені наукові публікації для медичних працівників з надання допомоги постраждалим від вогнепальної зброї в сучасних умовах;

✓ **НБ ХНУРЕ** - «Рейтинг вчених ХНУРЕ: ТОП-20» - за кількістю публікацій, представлених у БД SCOPUS. Виставку створено на сервісі Google Диск;

✓ **НТУ НТУ «ХП»** - «Випускники ХТУ», нова серія віртуальних виставок.

З нагоди **130-річчя** від дня народження академіка АН УРСР, ректора Харківського сільськогосподарського інституту, професора О.Н. Соколовського, **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** було проведено низку заходів, це віртуальний огляд та виставка-пересувка «Академік О.Н. Соколовський», віртуальна та традиційна книжкова виставки «Наукова спадщина О.Н. Соколовський». Тут були представлені прижиттєві видання академіка, що зберігаються у цінному фонді бібліотеки, які мають автографи вченого, авторські правки, літографічне видання 1928 року «Конспект по ґрунтоводству», видане тиражем **200** примірників.

Протягом року проведено **1 434** масових заходи, серед них усні журнали, презентації книг, зустрічі-діалоги, зустрічі з поетами і письменниками, літературно-музичні і творчі вечори. Комплексні заходи до ювілеїв видатних учених, літераторів, художників стають однією з основних форм пропаганди бібліотечних фондів і водночас важливим засобом культурно-просвітницької діяльності. Слід відзначити, що за останні роки зростає кількість відвідувачів масових заходів. Так, у порівнянні з попереднім роком кількість відвідувань масових заходів збільшилась більш ніж на **34** тис. осіб. Наприклад, у **НБ СумДПУ імені А.С. Макаренка** було проведено поетичний калейдоскоп «Поезія – це завжди неповторність, безсмертний дотик до душі». У **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** експонувалася етнографічна виставка «І на тім рушничкові...», яка супроводжувалася книжково-ілюстративною виставкою, де були представлені видання **XIX-XI** століть. Цей захід було організовано спільно з Музеєм археології та етнографії Слобідської України ХНУ імені В.Н. Каразіна та краєзнавчими музеями з різних районів Харківщини. На відкритті виставки виступили студенти і працівники краєзнавчих музеїв. В **НБ УАБС НБУ** відбулася зустріч викладачів та аспірантів академії із відомими земляками – письменниками і журналістами Євгеном Положієм та Владиславом Івченком. Переважна більшість таких заходів була розрахована на залучення студентів до читання, популяризацію української мови і краєзнавства. У **2014** році **бібліотека ХДАК** виступила ініціатором проведення масових заходів з залученням студентської творчої молоді і організувала творче об'єднання «С.А.М.» - (студентська активна молодь). У **бібліотеці ХДАДМ** відбулася презентація книги доктора мистецтвознавства, професора Л.Д. Соколюк «Михайло Бойчук та його школа», яку відвідали представники інших бібліотек, музеїв, митці, культурологи, студенти та викладачі. **НБ ХНУРЕ** сумісно зі школою альтернативної освіти організовано «AlterSchool» конкурс читців «Театральний монолог – 2014» текстів віршів та прози з театральних постанов.

Минулого року **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** було започатковано проведення комплексних культурно-просвітницьких заходів «Культурна хвиля бібліотеки ХНЕУ», які спрямовані на виховання патріотизму, любові до рідної землі у студентської молоді, розвиток ерудиції, пропаганду фондів бібліотеки, формуванню інтересу до читання. Це «День незалежності Польщі», «День Збройних Сил України» і «Українські національні новорічні свята». Так, у програмі заходу, присвяченому Дню незалежності Польщі, відбулася презентація шедеврів польської літератури із книжкового фонду бібліотеки. Учасники заходу мали

можливість прослухати твори польського композитора Фридерика Шопена і подивитися кінострічку відомого польського режисера Анджея Вайди «Пан Тадеуш».

Наукові бібліотеки СНАУ та УАБС НБУ у звітному році долучились до просвітницького проекту «Книги діаспори – Сумщині», що стартував в області. Захід пройшов під гаслом «Не знаєш свого минулого – не вартий майбутнього». Представники Центру досліджень визвольного руху, що ініціювали цей проект, подарували бібліотекам унікальні книги від української діаспори Канади, США, Англії, Німеччини, присвячені невідомим або маловідомим сторінкам історії України.

Бібліотеками накопичено чималий досвід роботи різноманітних клубів і студій. В **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»** продовжувала роботу «Літературна вітальня», яка представлена у соціальній мережі «ВКонтакте». Минулого року бібліотекою проведено 21 засідання клубу, серед них: «Православне Різдво: традиції і канони»; «Літературний баттл "Космоекотухи, космобіотухи, космоінженери ...»»; «Убий в собі графомана» тощо. Пройшло засідання клубу «Географія наукових мандрів», що діяв при **бібліотеці ХДАДМ**, у **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** проведено засідання літературно-музичної вітальні «Кохання і лірика у житті Т.Шевченка». Учасники заходу ознайомились з ліричними присвятами жінкам, які відіграли значну роль у житті поета. Вірші звучали на фоні народних інструментальних мелодій. У **НБ ХДУХТ** працювала літературно-поетична вітальня. Тривала робота і літературного клубу «Осяяння» для творчо обдарованих студентів і співробітників університету при **НБ ХНУРЕ**. Клуб дедалі набуває статусу загальноміського молодіжного літературного об'єднання. Поширенню авторитету клубу сприяє проведення бібліотекою поетичних конкурсів, наприклад, конкурс акровіршів «Снігове мереживо», конкурс читців, проведений сумісно зі школою альтернативної освіти «AlterSchool», «Театральний монолог, 2014». Інформація про літературні конкурси представлена на сайті бібліотеки.

На веб-сторінці **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** минулого року розпочав роботу Віртуальний літературний альманах «Пегас», до якого приймають творчі здобутки студентів, викладачів і співробітників університету.

На базі **НБ ХНТУСГ** продовжували працювати літературні об'єднання та клуби: студентський літературно-музичний театр «Джерело», краєзнавчо-туристичний клуб «Патріот», студентське творче об'єднання «Сузір'я», читацький дозвіллевий клуб «Слово».

Популярністю серед читачів бібліотек **НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, **УПА**, **ХДУХТ**, **НТУ «ХП»**, **СНАУ**, **ХНАУ імені В.В. Докучаєва**, **ХНУ імені В.Н. Каразіна** користується «Буккроссинг - вільні книги». Ці бібліотеки приєдналися до всесвітнього руху вільного книгообміну. Така «книжкова полиця» у 2014 році з'явилася і у **НТБ НТУ «ХП»** і на абонементі **НТБ ПолтНТУ** для віддалених від центрального корпусу працівників і студентів, створено полицю «Букринг-відпочинок».

Бібліотеки продовжували практику організації образотворчих виставок і виставок фотомистецтва. Інтерес користувачів **бібліотеки ПУЕТ** викликала художня виставка робіт полтавської майстрині Катерини Калініченко, створених у мереживній техніці «Фриволіте». Виставку було організовано в Арт-галереї загального читального залу. Для студентів майстриня провела майстер-клас по першим крокам мереживоплетіння «фриволіте». «Нескучный пленер», до ювілею Зінаїди Серебрякової відбулася виставка у **НТБ НТУ «ХП»**. В атріумі **НБ УАБС НБУ** пройшла виставка «Перша світова: приватна колекція», погляд на драматичну історію столітньої давнини. На суд глядачів були представлені експонати із приватної колекції відомого краєзнавця та фотографа Сергія Гуцана. За участі Посла Польщі в

Україні Генріка Літвіна та Генерального Консула Республіки Польща в Харкові Яна Граната також в атріумі **НБ УАБС НБУ** відбулося урочисте відкриття виставки “Миколай Копернік”. У відкритті виставки взяли участь в.о. ректора С.М. Козьменко, директор бібліотеки, координатор Польсько-Українського центру, керівники, викладачі та студенти академії, директори сумських загальноосвітніх шкіл, мистецтвознавці та представники громадськості Сум.

Наукова діяльність. Науково-методична робота

Науково-дослідна діяльність бібліотек Об'єднання протягом року була спрямована на удосконалення бібліотечно-бібліографічного та інформаційного обслуговування професорсько-викладацького складу, наукових співробітників і студентів внз. Бібліотеки брали участь у регіональних дослідженнях і проводили власні наукові дослідження локального характеру. З метою розширення спектру власних інформаційних послуг вивчався попит на ці послуги, бібліотечні дослідження були спрямовані на вивчення обслуговування віддалених користувачів з метою оптимізації їх обслуговування, досліджувалась історія книгозбірень і книги, вивчався стан і розвиток документного фонду тощо. Аналіз текстових звітів бібліотек свідчить, що до дослідницької діяльності залучені майже усі бібліотеки Об'єднання.

Бібліотекою ГНПУ імені О. Довженка було проведено аналітичне дослідження «Бібліотека ГНПУ імені О. Довженка: думка читачів»: розроблені відповідні анкети, проведено опитування студентів і виконано ґрунтовний аналіз відповідей. Узагальнені результати даного дослідження будуть використані при розробці стратегії роботи бібліотеки щодо покращання її діяльності.

З метою поліпшення архітектурного простору і якості обслуговування в бібліотеках внз України і Польщі, бібліотеки **ХНУ імені В.Н. Каразіна** і НУ «Львівська політехніка» взяли участь у анкетуванні своїх користувачів. Анкету було розроблено фахівцями бібліотеки Технічного університету (м. Лодзь, Польща) спільно з представниками кафедри дизайну архітектурного середовища НУ «Львівська політехніка». **150** анкет було заповнено користувачами **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**, серед яких представлені усі категорії читачів – студенти, аспіранти, викладачі і наукові працівники. Приймала також участь у анкетуванні і **НТБ НТУ «ХП»**.

З метою задоволення інформаційних потреб фахівців у галузі інженерної педагогіки та психології **НБ УПА** у **2012-2014** роках провела наукове дослідження «Системна організація інформаційно-бібліографічного забезпечення розвитку інженерно-педагогічної освіти». У заключному звіті, складеному у звітному році, вперше визначено системоутворювальний механізм проблеми інформаційно-бібліографічного забезпечення інженерно-педагогічної освіти і розроблено методичні основи системної організації її, запропоновано принципово нову систему організації інформаційно-бібліографічного забезпечення діяльності студентського, викладацького та адміністративного секторів інженерно-педагогічної освіти, розроблено алгоритм пошуку інформації для забезпечення діяльності студентів інженерно-педагогічних спеціальностей.

У звітному році у **НБ СНАУ** розпочато наукове дослідження «Біобібліографія вчених Сумського НАУ», метою якого є розкриття наукового доробку вчених, виявлення

бібліографічних відомостей і опублікованих джерел про життя і творчість. Протягом року вивчалась джерельна база науки біографістики, що є базою для розробки біобібліографічних видань. Водночас продовжувалась робота над пошуком бібліографічних даних про діяльність вчених СНАУ.

Бібліотека ГНПУ імені Олександра Довженка продовжувала працювати над науково-бібліографічним фондознавчим дослідженням «Літературна спадщина Олександра Довженка у фондах бібліотеки ГНПУ». Ця робота направлена насамперед на виявлення та науково-бібліографічне опрацювання матеріалів, пов'язаних з життям та творчістю О. Довженка.

В **НТБ ПолтНТУ** протягом року проводилося наукове дослідження за темою «Історія науково-технічної бібліотеки ПолтНТУ». Досліджувались документи з історії університету та бібліотеки у Державному архіві Полтавської області, переглядалися періодичні видання, література з історії навчальних закладів. У **2015** році це дослідження планується завершити і результати викласти на заходах, присвячених **85-річчю** університету та бібліотеки.

Бібліотеки, з урахуванням технологічних змін, продовжували перегляд своїх організаційних і технологічних регламентуючих документів. Так, для подальшого впровадження та регламентації роботи з модулями АБІС «УФД/Бібліотека», фахівцями **НБ ХНУРЕ** склалися покрокові інструкції та технологічні карти. У звітному році **бібліотекою ПУЕТ** було розроблено методику підготовки та складання тематичного дайджесту, як нової форми інформаційно-бібліографічних посібників, затверджено «Інструкцію про роботу з відмовами у відділі обслуговування навчальною і науковою літературою». Радою з наукової та методичної роботи **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** було затверджено «Норми на основні процеси бібліотечної роботи ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна». **НБ ХДУХТ** велась робота над розробкою проектів нових регламентуючих документів: «Положення про репозитарій ХДУХТ», «Положення про електронний каталог», «Інструкція щодо прийняття, обліку та вилучення документів із фонду». Минулого року **НТБ НТУ «ХПІ»** було складено цілу низку технологічних інструкцій, серед них, «Технологічна інструкція по створенню бібліографічних записів на дисертації в АБІС «ІРБІС» АРМ «Каталогізатор», «Технологічна інструкція по створенню бібліографічних записів на видання, що продовжуються колективного автора в АБІС «ІРБІС» АРМ «Каталогізатор». **НБ ПНПУ імені В.Г. Короленка** підготовлено «Концепцію розвитку Наукової бібліотеки Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка на період **2014-2020** рр.». В зв'язку зі зміною структури **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»** відповідно до Наказу № **1 058** від **21.09.2012** МОНмолодьспорт України «Про затвердження Типової структури та Типових штатних нормативів бібліотек вищих навчальних закладів **III-IV** рівнів акредитації», розроблено або перероблено майже всі організаційні документи бібліотеки.

Перед бібліотеками у наступному році стоїть завдання оновлення базових документів з питань формування фондів. В зв'язку з появою інституційних репозитаріїв, електронних бібліотек тощо виникла необхідність нормативно-правового забезпечення формування електронних інформаційних ресурсів, облік і методико-технологічне забезпечення формування таких ресурсів.

Протягом року бібліотеками Об'єднання було підготовлено **347** доповідей і повідомлень на конференції і семінари, опубліковано **179** наукових статей у професійних періодичних виданнях.

Протягом **2014** року, вийшли друком:

✓ Сучасна бібліотека: філософія, інновації, якість роботи : Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції, м. Харків, 23–26 квітня 2013 р. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 290 с. : іл.

✓ Шлях бібліотеки в онлайнове інформаційне суспільство : наук.-практ. семінар, 24 квітня 2014 р. : [матеріали] / редкол. Л.Д. Льовшина [та ін.]. – Харків: ХДУХТ, 2014. – 80 с.

✓ Сучасна бібліотека у науково-освітньому просторі ВНЗ: інформаційні ресурси, технології, проекти: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., 21–23 жовтня 2014 р., Полтава / Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кондратюка; науково-технічна бібліотека ПолтНТУ; Центр. наук. б-ка Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна; Центр краєзнавства ім. акад. П. Т. Тронька Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – Полтава: ПолтНТУ, 2014. – 288 с.

Бібліотеки Об'єднання у своїй науковій роботі використовували різноманітні заходи, які сприяли активізації їх діяльності, обміну інформацією. Серед таких заходів науково-практичні конференції, семінари, круглі столи, інтернет-конференції тощо. У бібліотеках Об'єднання було проведено **214** конференцій, семінарів тощо. Серед них:

- **НТБ НТУ «ХП»** для бібліотечного загалу міста, авторів і видавців, за рік було проведено чотири науково-практичних семінари: Представлення публікацій у світовому наукометричному просторі: елементи системи; Технологія реєстрації учених НТУ «ХП» у світовому реєстрі Open Researcher and Contributor ID (ORCID); Наукові метрики автора: H-індекс (Web of Science, Scopus, Академія Google); Від інтеграції ресурсів до інтеграції технологій, що пройшов у рамках семінару-наради директорів бібліотек внз III-IV рівнів акредитації Київського та Харківського зональних методичних об'єднань «Парадигма розвитку бібліотек в умовах інформаційного суспільства»;

- **у березні** **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** проведено веб-конференцію у форматі інтернет-форуму «Імперативи розвитку електронних бібліотек: pro et contra», де було представлено **36** доповідей. Для проведення цієї конференції встановлено програмне забезпечення Kunena – компонент форуму для Joomla;

- **20 березня** у **бібліотеці ХГПА** було проведено круглий стіл «Проблеми читання молоді в період інформатизації суспільства» за участі завідувачів бібліотек внз I-II рівнів акредитації і персоналу бібліотеки ХГПА.

У рамках роботи круглого столу «Бібліотекар і читач: еволюція взаємовідносин» чергового засідання обласного методичного об'єднання бібліотек внз I-II рівнів акредитації з оглядом бібліотечних фахових видань виступила фахівець **бібліотеки ХДАК**;

- **20 березня** у **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** відбулася сесія майстер-класів «Інформаційні продукти і послуги бібліотеки суспільства знань» за такими темами: «Технології здійснення пошуку інформації», «Використання інформаційних продуктів бібліотек на основі надання послуг», «PR-технології бібліотек». Увазі присутніх, майже **40** осіб, були запропоновані **7** презентацій і невеликих доповідей. Сесію майстер-класів було організовано бібліотекою спільно з Асоціацією сучасних інформаційних бібліотечних технологій;

- **24 квітня** **НБ ХДУХТ** разом з Асоціацією сучасних інформаційних бібліотечних технологій було проведено науково-практичний семінар «Шлях бібліотеки в онлайнове інформаційне суспільство». У роботі семінару взяли участь керівники і провідні фахівці бібліотек внз і публічних бібліотек Харкова. Загальна кількість присутніх становила **85** осіб. На порядок денний було винесено та заслухано **18** доповідей фахівців бібліотек **ХДУХТ, УПА,**

ХДНБ імені В.Г. Короленка, **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, ЦМБ імені В.Г. Белінського, **ХНТУСГ**, **ХНУРЕ** і викладача ХДАК. Робота семінару була спрямована на обговорення питань удосконалення роботи бібліотеки, пов'язаних із розвитком онлайнової наукової комунікації. За матеріалами науково-практичного семінару було видано науковий збірник: «Шлях бібліотеки в онлайнове інформаційне суспільство : наук.-практ. семінар, 24 квітня 2014 р. : [матеріали] / редкол. Л.Д. Льовшина [та ін.]. – Харків: ХДУХТ, 2014. – 80 с.»;

- **15 травня** на базі відділу рідкісних книг **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** було організовано семінар-практикум «Наукові основи експертизи та описування документних пам'яток», присвячений окремим проблемам роботи з рідкісними виданнями та рукописами. Перед присутніми виступив доктор філологічних наук, професор кафедри бібліотекознавства та соціальних комунікацій ХДАК, завідувач Науково-дослідного відділу книгознавства, колекцій рідкісних видань та рукописів ХДНБ імені В.Г. Короленка Лосієвський І.Я. На семінарі йшла мова про стандарти описування документних пам'яток, про експертизу цінності документних пам'яток в архівній, бібліотечній, музейній та судовій справі, у роботі слідчих органів, про види документознавчої експертизи тощо. У роботі семінару взяли участь фахівці з 32 бібліотек різного відомчого підпорядкування м. Харкова;

- **28 травня** **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва**, як головною бібліотекою територіального об'єднання сільськогосподарських бібліотек Харківського регіону, проведено науково-практичний семінар «Сучасна аграрна бібліотека: тенденції та перспективи розвитку в електронному середовищі». У програмі семінару - виступи представників бібліотек ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва і **ХНТУСГ**, доповіді за темами: корпоративна культура, як фактор розвитку бібліотеки, пріоритетність розвитку довідково-бібліографічної сфери бібліотек аграрного профілю, веб-ресурси – обличчя сучасної бібліотеки тощо;

- **21-23 жовтня** відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасна бібліотека у науково-освітньому просторі внз: інформаційні ресурси, технології, проекти». Організатором конференції виступила **НТБ ПолтНТУ**. Співорганізатори конференції – **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** та Центр краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька (Харків).

У роботі конференції взяли участь **115** провідних фахівців бібліотек внз та універсальних наукових бібліотек. Харківське зональне методичне об'єднання представляли фахівці бібліотек **ПолтНТУ**, **УМСА**, **ПНПУ імені В.Г. Короленка**, **СНАУ**, **ПУЕТ**, **ПДАА**, **ХНУРЕ**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**, **ХНУМГ імені О.М. Бекетова**, **НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, **НТУ «ХП»**, **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **УПА**.

Під час заходу відбулась скайп-конференція із Стівом Коффманом, віце-президентом Library Support Services at Library Systems and Services, на якій обговорювалась тема – «Як повинні розвиватись сучасні бібліотеки?».

Для усіх присутніх В. Пашкова, віце-президент УБА, провела майстер-клас «Електронні книги та електронні читанки: виклики для бібліотек».

У рамках проведення конференції відбувся круглий стіл «Бібліотечний бенефіс: молодь про майбутнє бібліотек», учасниками якого стали молоді бібліотекарі ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна та НТБ ПолтНТУ, обмін досвідом керівників Центрів «Вікно в Америку» ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна та ПОУНБ імені І. П. Котляревського, полтавський журфікс

«Бібліотеки і динозаври, що треба робити, щоб вижити, або навіщо сучасному читачу бібліотека?». Усі присутні відзначили творчий підхід у підготовці доповіді «Назад в майбутнє: Американська бібліотека в Харькові» Журавльової І. К., яка у своїй презентації поєднала, здавалось би, непокєднуване: бібліотечну справу, мюзикл, кіно- та фотомистецтво.

Жваву дискусію між учасниками конференції, викладачами внз та студентами ПолтНТУ викликав бібліоринг «Капризи та репризи – рандеву у бібліотеці». В результаті обговорення усі присутні дійшли висновку, що бібліотека для відвідувачів має бути максимально відкритою, таким собі «третьім місцем», адже першим місцем для всіх є рідний дім, другим – місце роботи чи навчання, а третім має бути саме сучасна, модифікована, відкрита бібліотека. Присутні дійшли висновку, що бібліотека, як «третє місце», повинна бути інноваційним середовищем для навчання і відпочинку, сучасною і відкритою бібліотекою.

За матеріалами конференції вийшов збірник доповідей і повідомлень.

У Харківське зональне методичне об'єднання бібліотек внз **III-IV** рівнів акредитації входить **36** бібліотек внз державної форми власності Харківської, Полтавської і Сумської областей. Зональним методичним центром бібліотек Об'єднання є **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**. У зоні уваги бібліотек **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **СумДПУ імені А.С. Макаренка** і **ПолтНТУ**, як методичних центрів, постійно знаходилися питання статистичного та фактичного аналізу основних показників і змісту роботи бібліотек об'єднання, готувалися оглядово-інформаційні матеріали про діяльність бібліотек, надавалась характеристика стану розвитку бібліотек. Упродовж звітного року, було підготовлено і проведено:

ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна проведено:

✓ три засідання Ради Харківського зонального методичного об'єднання, де обговорювалися питання проведення семінару-практикуму директорів бібліотек внз **III-IV** рівнів акредитації Київської і Харківської зон і жовтневої науково-практичної конференції «Сучасна бібліотека у науково-освітньому просторі внз: інформаційні ресурси, технології, проекти», яка пройшла на базі **НТБ ПолтНТУ**. Також на засіданнях йшла мова про проект типових правил користування бібліотекою внз, про внесення змін до складу журі конкурсу «Бібліотекар року» у зв'язку із закінченням строку повноважень деяких членів журі і внесення

змін у «Положення про конкурс «Бібліотекар року». Членами Ради одногосно була підтримана пропозиція голови Ради, щодо внесення до списку спонсорів конкурсу ТОВ «Компанія ПАЕР» (Київ, Україна), обговорювалися кандидатури на нагородження у поточному році Знаком «За відданість бібліотечній справі і палку любов до Книги» Харківського зонального методичного об'єднання бібліотек внз;

✓ засідання журі конкурсу «Бібліотекар року», де були визначені переможці конкурсу **2014** року;

✓ чотири засідання директорів бібліотек внз Харківського зонального методичного об'єднання. Так, на засіданні у лютому, було розглянуто питання щодо надання відомостей ректору СумДУ, голові Науково-методичної комісії Науково-методичної ради з питань освіти МОН України, про наявність Електронних каталогів і Електронних репозитаріїв в бібліотеках внз Об'єднання, доступних через Інтернет. Обговорювалася можливість отримання в тестовому режимі безкоштовного доступу до деяких світових БД. Директор **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** доповіла про підсумки конкурсу «Бібліотекар року».

На червневому засідання директорів Голова Методичного об'єднання І.К. Журавльова представила нового завідувача бібліотеки **ХІБС УБС НБУ – Тимошенко І.І.** Своїми думками про участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції бібліотек внз «Бібліотеки внз: зміст та стратегія розвитку в інформаційному суспільстві», яка відбулася **14-16** квітні у Одесі, поділилися директори бібліотек **НТУ «ХПІ»** і **ХНУ імені В.Н. Каразіна**. Йшла мова також про підготовку і проведення семінару-наради директорів бібліотек внз **III-VI** рівнів акредитації Київського та Харківського зональних методичних об'єднань «Парадигма розвитку бібліотек в умовах інформаційного суспільства» і Науково-практичної конференції «Сучасна бібліотека в науково-освітньому просторі внз: інформаційні ресурси, технології, проекти», **21-23** жовтня, Полтава. Про участь у семінарі директорів бібліотек і координаторів центрів «Вікно в Америку», який відбувся у Чернівцях, доповіла директор **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**. Інтерес присутніх викликала інформація директора бібліотеки **ХНУМГ імені О.М. Бекетова**, яка розповіла про організацію підвищення кваліфікації персоналу бібліотеки на курсах Інституту післядипломної освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ).

22-25 вересня на базі бібліотек **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **НТУ «ХПІ»** і **ХНУРЕ**, згідно з «Планом проведення наукових конференцій та семінарів з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на **2014** рік» (Лист МОН України № **1/9-110** від **14.02.2014**), відбулася семінар-нарада директорів бібліотек внз **III-VI** рівнів акредитації Київського та Харківського зональних методичних об'єднань «Парадигма розвитку бібліотек в умовах інформаційного суспільства». Організовано семінар-нараду Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти і НМБК МОН України, відповідальні за підготовку і проведення цього заходу: **НБ імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка**; **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**; **НТБ НТУ «ХПІ»** і **НБ ХНУРЕ**, в якому взяли участь **116** фахівців з бібліотек внз Вінниці, Дніпропетровська, Києва, Переяслав-Хмельницького, Полтави, Сум, Харкова, Черкас і Чернігова.

На семінарі-наradі було представлено вісімнадцять доповідей і презентацій. З основною доповіддю виступила завідувач **НМБВ НБ КНУ імені Тараса Шевченка Якуніна Н.В.** «Статистика як віддзеркалення діяльності бібліотек внз». В інших виступах також порушувалися питання формування системи статистичних показників бібліотечно-інформаційної діяльності бібліотек внз, формування інтегральних показників бібліотечної

статистики, ведення обліку роботи бібліотек в електронному середовищі. Обговорювалися питання якості підготовки бібліотечних фахівців, якісного управління сучасною бібліотекою, інновацій у бібліотечній діяльності, комплексного рішення завдань, що стоять перед бібліотеками сьогодні.

Для учасників наради, з метою знайомства з досвідом роботи бібліотек внз Харкова, було організовано екскурсії бібліотеками **ХНЕУ імені Семена Кузнеця**, **НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **ХНМУ**, **ХДАК**, **НЮУ імені Ярослава Мудрого**. Свою продукцію представили книгорозповсюджувачі та книговидавці, серед яких ТОВ «Компанія ПАЕР», Видавництва "Право", "БУРУНіК", "Ліра-К", "Сага" і "Гуманітарний центр" та інші. У рамках культурної програми наради усі бажаючі мали можливість відвідати Екопарк.

Протягом року увазі директорів пропонувалися нові законодавчі та інструктивні матеріали, наприклад, про затвердження нового «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань», про зміни до Закону України «Про здійснення державних закупівель» тощо. Обговорювалися питання про додаткові відпустки персоналу бібліотек, про зміни у таблиці основних статистичних показників роботи бібліотек внз. Усі бібліотеки Об'єднання отримали «Зведену таблицю основних статистичних показників Харківського зонального методичного об'єднання за **2013 рік**».

З метою координації роботи бібліотек внз Полтавської області **НТБ ПолтНТУ** було проведено **4** засідання методичної ради об'єднання, на яких директори бібліотек вирішували виробничі проблеми, обговорювали актуальні питання бібліотечної діяльності.

НТБ ПолтНТУ як методичним центром було підготовлено щорічний «Звіт про роботу Полтавського обласного методичного об'єднання бібліотек внз III-IV рівнів акредитації» та інформаційний бюлетень «У бібліотеках регіону. Інформація. Досвід». Продовжує розвиватися видавнича діяльність методичного центру. Для популяризації бібліотечних інновацій ведеться робота з підготовки бібліографічних покажчиків для бібліотек методичного об'єднання, минулого року створено бібліографічний покажчик «Збереження фондів у бібліотеках: традиції та нові підходи» в серії «На допомогу бібліотечному фахівцю» (режим доступу: http://lib.pntu.edu.ua/?module=articles*document_246).

В минулому році **НБ СумДПУ імені А.С.Макаренка**, як методичним центром для бібліотек внз Сумської області, було підготовлено та проведено одне засідання бібліотек-членів методичного об'єднання семінар-нарада «Статистичні показники роботи бібліотек об'єднання. Прогнози та перспективи діяльності». Засідання відбулося на базі НБ СумДПУ імені А.С.Макаренка. Для учасників семінару-наради був підготовлений аналітичний огляд основних показників діяльності бібліотек внз області за **2013 рік**, висвітленні питання впровадження в діяльність бібліотек нових напрямків інформаційного обслуговування користувачів.

Базою виробничої практики для студентів **ХДАК** минулого року стали бібліотеки **ХНУРЕ**, **НТУ «ХПІ»**, **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **НФаУ**.

Для методистів бібліотек Об'єднання, як і у минулі роки, працювала «Школа методиста», на сайті **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** діяв тематичний інтернет-форум. На семінарі «Школа методиста», який пройшов у квітні, директор **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** розповіла його учасникам про роботу Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бібліотеки внз: зміст та стратегія розвитку в інформаційному суспільстві», Одеса, квітень **2014 року**. Інтерес присутніх викликало повідомлення ученого секретаря **НБ ХНУРЕ** про

питання експертної оцінки електронних каталогів бібліотек України при підведенні підсумків конкурсу, що проводила Українська бібліотечна асоціація і проекту Секції НМБК МОН України. Про безкоштовні наукометричні бази даних розповіли фахівці **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** і **НБ ХНАДУ**. Обговорювалися також питання особливості списання документів з фонду бібліотеки та оформлення таких операцій, типові правила користування бібліотекою вnz тощо.

Останній семінар-практикум минулого року «Library 2 library» відбувся на базі **НТБ НТУ «ХП»**, який зібрав **55** осіб з **24** бібліотек вnz. Перед учасниками семінару виступили фахівці ХДНБ імені В.Г. Короленка з двома повідомленнями. Увагу присутніх привернуло повідомлення про стан реалізації і перспективи розвитку корпоративного проекту «Метабібліографія Харківщини». Метою проекту є створення регіонального електронного ресурсу краєзнавчої метабібліографії тривалого зберігання з подальшою його інтеграцією до всеукраїнського метабібліографічного простору. Багато питань присутні задавали щодо форми подання бібліографічних ресурсів. Представники тих бібліотек, що не отримали свого часу рекомендації з опису електронних бібліографічних ресурсів віддаленого доступу таку інформацію отримали. Присутні також прослухали інформацію щодо нового проекту цієї ж бібліотеки - регіонального електронного проекту «Бібліотечна енциклопедія Харківщини». Фахівці бібліотек вnz Харкова були ознайомлені з ідеєю і основними етапами реалізації проекту. У **2015** році планується створення редколегії, визначення координаційних центрів за окремими напрямками тощо.

Досвідом роботи про створення комфортного бібліотечного простору для читачів бібліотеки поділилася фахівець **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**.

Також на семінарі йшла мова про строки подання планово-звітної документації за **2014** рік, про зміни у Положенні про конкурс «Бібліотекар року» і складі його журі, про хід реалізації проекту «Єдина картка читача в бібліотеках вnz Харкова». Для вдосконалення якості роботи «Школи методиста» проведено анкетування присутніх.

З метою ознайомлення методистів бібліотек Об'єднання з передовим досвідом роботи колег, прийнято рішення про проведення засідань «Школа методиста» на базі різних бібліотек вnz міста. У **2013** році НТБ НТУ «ХП» було завершено переїзд до нового корпусу основних відділів та частини фонду бібліотеки, освоєно **1 674 м²**, тому перший такий семінар під назвою «Library 2 library» вирішено було провести на її базі.

З повідомленням «Комплексні рішення як стратегія розвитку бібліотек» виступила заступник директора бібліотеки Главчева Ю.М. Для учасників семінару організовано екскурсію новою будівлею. Присутні мали змогу ознайомитися з роботою систем відеоспостереження, захисту від несанкціонованого винесення документів на основі RFID технологій, новими читальними залами, книгосховищем і приміщеннями для внутрішніх відділів, серверною тощо.

Як і у попередні роки **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**, як методичний центр бібліотек Об'єднання, упродовж звітнього року, надавала консультативну і практичну допомогу фахівцям цих бібліотек. Поповнювалися розділи, що знаходяться на сторінці «Бібліотеки вищих навчальних закладів», розташованій на сайті ЦНБ.

Засідання директорів

Учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна бібліотека у науково-освітньому просторі виш; інформаційні ресурси, технології, проекти» 21-23 жовтня 2014 року, Полтава

Школа методиста

Професійний розвиток бібліотечного персоналу

Професійний розвиток персоналу відповідно до стратегії розвитку бібліотек Об'єднання є одним з пріоритетних напрямів у методичній роботі. Система підвищення кваліфікації у бібліотеках Харківського зонального методичного об'єднання складається із зовнішніх та внутрібібліотечних заходів.

У бібліотеках продовжували свою роботу професійні клуби, які є прикладом внутрібібліотечної системи підвищення кваліфікації персоналу. У відповідності до програми ділового клубу «Професіонал», що працює при **бібліотеці ПУЕТ**, провідними фахівцями були підготовлені доповіді з актуальних питань, які сприяли підвищенню професійного рівня персоналу бібліотеки. Цікавими були, наприклад, засідання професійно-естетичного клубу «Книгиня» **НТБ ПолтНТУ**, такі, як прес-огляд «Знайомтесь: бібліотеки США, Німеччини, Фінляндії», майстер-клас «Створення вебліографічних тематичних списків», творча лабораторію «Бібліотекар, читач, книга, бібліотека, якими їм бути?», слайд-година «Віртуальна подорож бібліотеками світу». У **бібліотеці ХНПУ імені Г.С. Сковороди** діяла «Школа фахівця». «Школа бібліотечних інновацій» діяла у **НБ УАБС НБУ**. Для фахівців, що беруть участь у створенні ЕК, у **НБ ХНМУ** діє Школа каталогізатора, де розглядалися питання щодо загальних вимог до складання бібліографічного запису у відповідності до діючих стандартів і з метою запобігання помилок у роботі. Вже третій рік поспіль у **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** діє «Школа молодого спеціаліста-бібліотекаря». Теоретичні лекційні заняття, тренінги-практикуми, ділові ігри сприяють у повній мірі не тільки закріпленню знань бібліотечної справи для молодих фахівців, а й професійному росту більш досвідчених спеціалістів. В усіх бібліотеках Об'єднання протягом року проводилися різноманітні заходи з професійного розвитку бібліотечного персоналу, особиста увага приділялась питанням підвищення культури обслуговування, розглядалися сучасні форми і методи інформаційного забезпечення користувачів, основи менеджменту і маркетингу, можливості використання Wiki-технологій тощо. Бібліотекарі знайомилися з «Міжнародним стандартом системи менеджменту якості ISO 9001:2010» і обговорювали шляхи його впровадження в роботу. З персоналом **бібліотеки ХНУМГ імені О.М. Бекетова** проводилися групові тренінги з застосуванням SWOT-аналізу. Для завідувачів відділів і секторів, головних фахівців **НБ ХНМУ** проведено тренінг «Феноменологія лідерства та стилі керівництва». Бібліотечні фахівці мали змоги навчатися на курсах користувачів ПК, курсах англійської мови без відриву від роботи.

У травні минулого року **27 фахівців бібліотеки ХНУМГ імені О.М. Бекетова** пройшли навчання на курсах Інституту післядипломної освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ) і отримали свідоцтва про підвищення кваліфікації устанавленого державного зразка за темою «Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек». Відповідно до Плану підвищення кваліфікації **НБ УАБС НБУ** троє її фахівців у червні підвищили свої кваліфікацію у Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ) за темою «Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек».

У грудні на базі **НТБ ПолтНТУ 60** фахівців з бібліотек **ПолтНТУ, УМСА, ПУЕТ і ПНПУ імені В.Г. Короленка** пройшли навчання на курсах, які було організовано Інститутом післядипломної освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (м. Київ) і отримали свідоцтва про підвищення кваліфікації за темою «Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек». Для слухачів було організовано тренінги та рольові ігри. Кожен слухач підготував та презентував випускну роботу.

У звітному році за ініціативи директора **НБ ХНТУСГ** Навчально-науковим інститутом післядипломної освіти ХНТУСГ організовано курси з підвищення кваліфікації «Психологічні аспекти формування корпоративної культури у співробітників внз». Програма була розрахована на **36** навчальних годин. У навчанні взяли участь **67** фахівців бібліотек внз Харкова, які, після закінчення, отримали іменні сертифікати.

Директор **бібліотеки КрНУ імені Михайла Остроградського** прослухала курси в Інституті підвищення кваліфікації педагогічних працівників та захистила наукову роботу за темою «Структура та зміст професійної компетентності директорів (заступників директорів, завідувачів відділів, провідних фахівців бібліотек внз **III-IV** рівнів акредитації)». Адміністрація **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»** підвищила свою кваліфікації на Факультеті підвищення кваліфікації університету за темою «Система управління якістю університету відповідно до вимог ДСТУ ISO 9001:2000».

Персонал бібліотек Об'єднання протягом року брав участь у онлайн-семінарах, вебінарах і web-конференціях. Серед них серія онлайн-семінарів по ресурсам Thomson Reuters для наукових досліджень, онлайн-семінари для користувачів автоматизованої інформаційно-бібліотечної системи «ІРБІС». Вебінар УБА «Облік та каталогізація е-книжок». Фахівці **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** у режимі скайп-конференції взяли участь у Міжнародній конференції «Університетська бібліотека в світовому інформаційному просторі», Казань, РФ. Конференція зібрала бібліотечних фахівців з федеральних університетів і великих внз Росії, країн ближнього і далекого зарубіжжя (Казахстан, Латвія, Україна, Білорусія, Великобританія).

Директор **НБ СНАУ** пройшла курси підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних працівників при ННСГБ НААН за напрямом досліджень «Методологічні засади дослідження еволюції галузевої наукової думки в розрізі окремих напрямків аграрної науки України» та «Охорона авторських прав при формуванні ресурсів електронної бібліотеки».

Для забезпечення подальшого підвищення професійної кваліфікації фахівців **Наукової бібліотеки ХНМУ**, між ХНМУ і ХДАК **11.11.2014** року укладено «Договір про спільну освітню діяльність». Таким чином, у звітному році, чотири фахівця бібліотеки місяць проходили стажування на кафедрах бібліотекознавства та соціальних комунікацій і документознавства та книгознавства цього внз.

Упродовж року персонал бібліотек Об'єднання залучався до різноманітних конференцій, теоретичних і практичних семінарів, майстер-класів, круглих столів тощо.

Корисними минулого року стали: **II Міжнародна науково-практична конференція «Наукова комунікація в цифрову епоху»**, співорганізаторами якої виступили **НБ НаУКМА**, проект «ELibUkr» та **УБА**, учасницею якої стала фахівець **НБ УАБС НБУ**; директор і керівник центру «Вікно в Америку» **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** прийняли участь у двох семінарах для директорів бібліотек і координаторів центрів «Вікно в Америку», які були організовані Посольством США в Україні. На семінарах обговорювалися інноваційні програми центрів, розглядалися питання планування, менеджменту грантів і звітування за вимогами українського законодавства та уряду США, питання, пов'язані з розвитком роботи і послуг таких центрів. Програмою семінару, який проходив у м. Львові, була передбачена можливість участі у роботі **V Львівського бібліотечного форуму «Бібліотек@ - відкритий світ»**. Щорічну конференцію **УБА «Бібліотек@ - територія єдності»**, яка відбулася **27-28 листопада** у м. Києві, відвідала директор **НБ УАБС НБУ**, і прийняла участь у роботі круглого столу «Актуальні питання правового регулювання діяльності бібліотек», інтелектуальному діалозі-дискусії про трансформацію соціально-культурних функцій бібліотек. У конференції «Харківська медицина в роки Першої світової війни» взяли участь фахівці **НБ ХНМУ**. У жовтні директор **НБ УПА** стала учасницею міжнародної наукової конференції «Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору», де виступила з доповіддю про перехід від традиційних методів управління до інформаційно-технологічних, котрі забезпечують ефективну інтеграцію у сфері бібліотечного управління. Представники бібліотек, що є користувачів АБІС «ІРБІС», брали участь у онлайн-семінарах, що проводяться Міжнародним університетом бізнесу і новітніх технологій за участю Міжнародної асоціації ЕБНІТ у формі вебінар-трансляцій. У квітні відбулася науково-практична конференція «Бібліотеки ВНЗ: зміст та стратегія розвитку в інформаційному суспільстві», що проходила у **НБ ОНУ імені І. І. Мечникова**, у якій взяли участь директори бібліотек **УМСА, ПолтНТУ, УкрДУЗТ, СНАУ, ХНУ імені В.Н. Каразіна, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НФаУ, НТУ «ХПІ»**, де директор **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна Журавльова І.К.**, виступила з доповідями.

Вже вдруге навесні пройшло засідання Клубу ділового спілкування, на якому зустрічалися фахівці двох провідних бібліотек вищих аграрних навчальних закладів Харківщини - **ХНАУ імені В.В. Докучаєва і ХНТСТГ**. На зустрічі, яка відбулася за темою «Роль бібліотеки як головного підрозділу сучасного вишу», виступили представники цих бібліотек. У своїх доповідях учасники піднімали проблеми, пов'язані із забезпеченням інформацією користувачів своїх бібліотек, їх інформаційно-бібліотечне обслуговування, обговорювалися шляхи взаємодії бібліотеки з підрозділами університету, заходи, спрямовані на залучення користувачів до бібліотек.

Фахівці бібліотек внз Харкова відвідували різноманітні наукові та організаційно-методичні заходи, такі як конференції і семінари, дні фахівця і методичні лекції, школи і вебінари, майстер-класи, які протягом року було організовано **ХДНБ імені В.Г. Короленка** спільно з Харківським обласним відділенням **УБА**. Серед них: **XVII Міжнародна науково-практична конференція «Короленківські читання 2014»** за темою «Бібліотеки, архіви, музеї: формування цифрового регіонального простору»; методична лекція «Нові формати книги та форми їхньої рекомендації читачам»; майстер-клас «Просування ідей, технологій, бізнесу в мережі Інтернет»; Школа бібліотечного журналіста та інше. З доповідями і повідомленнями на цих заходах виступили фахівці бібліотек **ХНУ імені В.Н. Каразіна, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НТУ «ХПІ»** тощо. На щорічній конференції «Короленківські читання 2014» фахівці **ХДНБ імені В.Г. Короленка** представили ідею створення мультимедійного регіонального

проекту «Бібліотечна енциклопедія Харківщини», в якому планується задіяти всі бібліотеки Харківщини. Це видання допоможе скласти цілісну картину стану бібліотечної справи Харківщини, Харківської бібліотечної школи. Починаючи з **2015** року планується створити авторський та науково-редакційний колективи, у які, наряду з іншими, увійдуть фахівці бібліотек внз Харкова.

Крім того, бібліотеки користувалися такою формою підвищення кваліфікації, як обмін досвідом. Так, у жовтні фахівці відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна** перебували у відрядженні у м. Києві, де ознайомилися з досвідом роботи НБУВ з питань вивчення та збереження книжкових пам'яток, побували у відділах наукових технологій зберігання фондів і реставрації Центру консервації і реставрації, також відвідали філії бібліотеки і ознайомилися з їх роботою за напрямками діяльності. Взяли участь у роботі Школи-практикуму для співробітників відділів рідкісних і цінних видань університетських бібліотек України, який проходив у НТБ імені Г.І. Денисенка НТУУ „КПІ”, де обговорювалися питання історії формування відділів стародруків і рідкісних видань в університетських бібліотеках України, особливості бібліографічного опису рідкісних видань і стародруків, державні стандарти, програмне забезпечення, інструкції та інші регламентуючі документи щодо описів стародруків, рідкісних і цінних видань, архівних матеріалів та музейних об'єктів.

У рамках договору про співпрацю укладач каталогу колекції польських стародруків **XVI-XVIII** ст., які зберігаються у **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**, у жовтні пройшла стажування в Дослідницькому центрі польської бібліографії імені Естрейхерів Ягеллонського університету (Краків, Польща) і отримала високопрофесійну допомогу по уточненню бібліографічних описів стародруків, правильного написання прізвищ авторів та ідентифікації дефектних примірників, посилання на бібліографічні джерела, покажчики, електронні бази. Було здійснено наукове редагування робочого варіанту каталогу. Узгоджено шляхи подальшої співпраці по внесенню змін, уточнень, поправок і доповнень в каталог польських стародруків ЦНБ. Закінчити роботу над каталогом планується у **2015** році.

Пізнавальним для фахівців бібліотек **ХНУРЕ**, **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** і **НТУ «ХПІ»** виявилось відвідування заходу, який проходив у листопаді на станції харківського метро «Пушкінська» - відкриття першої в Харкові Мобільної бібліотеки, інноваційного культурно-освітнього проекту для популяризації читання та надання вільного доступу до найцікавіших інформаційних джерел. На імпровізованих тумбах-стелажах було представлено понад **500** е-книг українською, російською та англійською мовами у форматах *epub та *pdf, які можна безкоштовно завантажити на смартфони або планшети через Wi-Fi. Для цього потрібно спершу завантажити програму, яка зчитує QR-код на корінцях книг.

І надалі бібліотеки планують брати участь у конференціях, семінарах, школах і практикумах бібліотек України, проводити огляди найкращих бібліотечних сайтів та фахових блогів, комп'ютерні тренінги для персоналу бібліотек,

Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів

Кількість персональних комп'ютерів на кінець **2014** року у бібліотеках Об'єднання становить **1 602** одиниці, **95,5 %** з них підключено до Інтернет. Технічний парк зменшився на **35** комп'ютерів.

У багатьох бібліотеках Об'єднання найгострішою є проблема заміни застарілого комп'ютерного обладнання. Бібліотеки потребують оновлення та розширення комп'ютерної бази. Так, у **бібліотеці ХДАК**, через несправність принтера для карткових каталогів і картотек не була роздрукована значна кількість карток з ЕК.

У **31** бібліотеці Об'єднання функціонує бездротова локальна мережа Wi-Fi, доступ до якої надається користувачам безкоштовно. Минулого року у бібліотеках **УкрДУЗТ, ХДУХТ, ХІБС УБС НБУ** обладнано Wi-Fi зони.

Завдяки впровадженню програмного забезпечення Microsoft Office **365** у **ХНУМГ імені О.М. Бекетова** минулого року, **бібліотека** отримала можливість оперативно інформувати представників кафедр і користувачів про книгозабезпеченість навчальних дисциплін, а застосування оптоволоконних ліній зв'язку допомогло підвищити якість обслуговування користувачів.

У звітному році бібліотеки отримали в дар **29** одиниць персональних комп'ютерів та іншої комп'ютерної техніки на суму **88 446** грн. У багатьох бібліотеках Об'єднання основними надходженнями комп'ютерної техніки є дари читачів та добровільних організацій.

Так, наприклад, до ювілею університету і бібліотеки, **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** отримала у подарунок **4** комп'ютери для Центру Інтернет-технологій від Харківської обласної організації профспілки працівників освіти і науки України. Придбано та встановлено ліцензійне ПЗ баз даних Microsoft SQL server Standart edition **2012** Rus OLP NL Acdmc, під яким працює АБІС Absotheque Unicode.

НБ УПА минулого року було змінено блок безперебійного живлення для сервера та у подарунок від працівників бібліотеки отримала два комп'ютера, які були у використанні.

Протягом року **бібліотекою ХНУМГ імені О.М. Бекетова** встановлено нову версію програмного забезпечення Коґа (3.16.04), **НБ УАБС НБУ** проведено перехід інтегрованої АІБС "ІРБІС-64" на оновлену версію програмного забезпечення, що дозволило удосконалити автоматизовані процеси діяльності бібліотеки, виправити технологічні помилки системи, надало нові можливості бібліотечним технологіям та формам роботи, створено Web-сайт **бібліотеки ХГПА**. **Бібліотекою ХДАДМ** придбано і встановлено антивірусну програму «ESET Endpoint Security». У **бібліотеці ПУЕТ**, з метою удосконалення бібліотечних процесів, проведено заміну, тестування та адаптацію сервера, розгорнуто новий веб-сервер для OpacUnicode, Absotheque, удосконалено графічний інтерфейс модуля OpacUnicode, створено шаблони етикетки для сканера штрих-кодів для друку ББК на етикетках та інше.

Одним із вирішальних чинників удосконалення інформаційної діяльності в сучасних умовах є представлення книгозбірень в мережі Інтернет. Власний web-сайт відкриває новий рівень можливостей у забезпеченні доступу до інформаційних ресурсів бібліотек. **23** бібліотеки Об'єднання мають власні web-сайти, або **63,9** відсотків від загальної кількості бібліотек Об'єднання. Минулого року створено Web-сайти у бібліотеках **ХГПА** і **СумДПУ імені А.С. Макаренка**. Як свідчить статистика, кількість звернень до web-сайтів або сторінок, що розміщені на сайтах внз, у звітному році становить **4 478 177**. Варто відзначити, що **7** бібліотек Об'єднання не мають змоги надати відомості про кількість звернень, в зв'язку з відсутністю лічильників.

Продовжувалася робота з наповнення і вдосконалення контенту і дизайну власних Web-сайтів і сторінок бібліотек, з урахуванням сучасних тенденцій у розвитку веб-технологій.

Так, у **2014** році розроблено інтерфейс з використанням нових технологій та оновлено контент веб-сайту **НБ ХНУРЕ**. **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** – змінено адресу сайту

бібліотеки – <http://library.nlu.edu.ua> і репозитарію внз – <http://dspace.nlu.edu.ua>. Розроблено нову структуру Web-сайту **НБ ХДУХТ**. На блозі **бібліотеки УМСА** створено вебліографічну сторінку «КРОКи», яка пропонує перелік посилань, корисних при підготовці до ліцензійних іспитів «КРОК». На веб-сайті **НБ СНАУ** минулого року були створені нові рубрики «Куточок психолога» та «Бібліотусовка». **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»** проводилася розробка програми з метою вирішення питання обліку видачі електронних аналогів статей з періодичних видань віддаленим користувачам.

Протягом року **НТБ НТУ «ХПІ»** оновлено такі розділи сайту, як «Про бібліотеку», «Видання НТУ «ХПІ», «Організаторам навчального процесу», «Галерея», інші. Введено в дію нову версію пошукової системи WEB-ІРБІС та проведено підготовку до перенесення діючого сайту бібліотеки на технічну базу НТБ. Розроблено проект нової версії сайту з використанням системи управління контентом - Content management system, CMS (структура, дизайн, основні елементи та функції). Підготовлено нову версію сайту на базі CMS Drupal.

Успішно експлуатувалася Комплексна інформаційна система **НТБ НТУ «ХПІ»**. Відбувалася трансформація інформаційної інфраструктури бібліотеки з одночасним використанням локальних та хмарних сервісів, тобто, створення гібридної системи, яка надає можливість підвищити рівень мобільності користувачів та значно покращити їх обслуговування без додаткових фінансових витрат університету.

НТБ НТУ «ХПІ» зареєстровано **130** користувачів сервісів Office **365**. Використовуються окремі елементи індивідуального навчального середовища користувача шляхом упровадження хмарних ліцензованих сервісів Office **365**, який надає можливості: електронна пошта у домені @khpі.edu.ua для всіх студентів та співробітників (**50** ГБ простору зберігання); спільні календарі із загальними заходами (розклад занять, консультацій, графік здачі лабораторних робіт, тощо); **25** ГБ особистого простору для зберігання даних у хмарі; спільний доступ до файлів у своїй організації та за її межами, керування дозволами на їх перегляд і редагування іншими користувачами (студентські групи, колективи кафедри, факультету, підрозділів, творчі групи та спільноти, професійні групи та групи за спільними інтересами); доступний Office Web Apps на ПК, на яких відсутнє ПЗ «Microsoft Office» (створення та редагування документів Word, Excel, PowerPoint і OneNote у будь-якому браузері); розширені можливості захисту від зловмисних програм і фільтрація спаму.

У звітному році **НБ УАБС НБУ** прийняла участь у тестуванні сервісу віддаленого доступу (абонементу) для тимчасового користування електронними книжками Книжкового порталу «Кассіопея - сузір'я українських книжок». Метою даного проекту було впровадження нової бібліотечної послуги та можливість для користувачів через Інтернет отримувати доступ до е-книжок як на території бібліотеки, так і через видачу на пристрій читача.

Розпочато обслуговування користувачів у автоматизованому режимі бібліотеками:

✓ **НБ ХНМУ** – на абонементі старших курсів відділу обслуговування навчальною літературою студентів, які одержують освіту українською та російською мовами; в читальному залі навчальної літератури; на абонементі художньої літератури;

✓ **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** – на навчальному абонементі відділу літератури фізико-технічного профілю;

✓ **НБ СНАУ** - на абонементі, що обслуговує студентів і викладачів чотирьох факультетів;

✓ **НТБ НТУ «ХПІ»** - в усіх читальних залах і на абонементах навчальних видань, за виключенням двох абонементів.

Наступного року бібліотеками планується подальше впровадження інформаційних технологій, вдосконалення бібліотечних сайтів, сторінок і блогів.

Бібліотекою ХІБС УБС НБУ у 2015 році планується перехід на нову версію АБІС – ІРБІС-64.

НБ ХДУХТ планується створити новий блог бібліотеки на іншій платформі.

Управління. Робота з персоналом

Протягом року керівництво внз приділяло увагу стану роботи бібліотек Об'єднання. На засіданнях учених і методичних рад внз висвітлювалися проблеми комплектування фондів бібліотек, їх технічного оснащення, ремонту бібліотечних приміщень тощо. Так:

➤ директор **НБ ХНТУСГ** на засіданнях Вченої ради виступила з інформацією про діяльність бібліотеки – сучасний стан і тенденції її розвитку, про заходи щодо оновлення експозиційно-іміджевого представлення бібліотечних фондів, організаційні заходи щодо реорганізації фонду і створення європейського іміджу бібліотеки, виконання четвертого року «Програми розвитку Наукової бібліотеки ХНТУСГ на **2011-2015** рр.»;

➤ директор **НБ ХНМУ** на засіданнях Вченої ради виступила з доповіддю «Про стан та перспективи розвитку інформаційно-бібліотечного забезпечення навчально-виховної та науково-дослідної роботи в ХНМУ»;

➤ директор **НБ ХНАДУ** на засіданні ректорату виступила з доповіддю «Про стан та перспективи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у роботі наукової бібліотеки»;

➤ на засіданні Методичної Ради **ХДАДМ** було заслухано звіт про роботу **бібліотеки**, надані пропозиції з вдосконаленню її діяльності;

➤ на засідання Бібліотечної ради **ХНУ імені В.Н. Каразіна** були заслухані питання інформаційного забезпечення наукової діяльності університету, про інформаційну роботу ЦНБ і наукометричні бази даних і передплату періодичних видань на **I** півріччя **2015** року.

Як і у попередні роки, з метою організації більш ефективної роботи, бібліотеки проводили аналіз діяльності своїх підрозділів. Наприклад, у бібліотеці **ХНУМГ імені О.М. Бекетова**, з метою ефективного стратегічного планування роботи, минулого року було проведено аналіз діяльності структурних підрозділів та окремих процесів із застосуванням SWOT- аналізу.

Минулого року було продовжено анкетування персоналу **НБ ХНМУ** за темою «Діагностика рівня творчого потенціалу та креативності особистості», метою якого було визначення творчого потенціалу колективу. У наступному **2015** році анкетування персоналу бібліотеки буде продовжено.

У звітному році почесною відзнакою Української бібліотечної асоціації «За відданість бібліотечній справі» нагороджено директора **бібліотеки СумДУ Слабко Т.В.**

За рішенням Адміністрації Молодіжної секції Української бібліотечної адміністрації та членів Президії УБА переможцем, а також кращою бібліотечною ялинкою **2015** року визнано ялинку у **ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна**. Автори ялинки бібліотекарі I-ї категорії **Лискова К.А.** і **Петрова О. М.**

Грамотою Федерації грецьких товариств України за активне сприяння культурно-просвітницької діяльності Харківського міського товариства греків «Геліос» нагороджено директора **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна Журавльову І.К.**

Директорів **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна Журавльову І.К.** і **НТБ НТУ «ХПІ» Семененко Л. П.** відзначено Дипломом Міністерства освіти і науки України і Національної академії педагогічних наук України за організацію на високому фаховому рівні наради-семінару директорів бібліотек вчз **III-IV** рівнів акредитації Київського та Харківського зональних методичних об'єднань «Парадигма розвитку бібліотек в умовах інформаційного суспільства».

У **XVI** обласному конкурсі «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Директор бібліотеки», переможцем **2014** року стала директор **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна Журавльова І.К.** Номінантом конкурсу - директор **НБ НФаУ Гавриш Н.Б.**

У **2011** році директорами бібліотек Об'єднання було прийнято рішення про заснування Знака «За відданість бібліотечній справі і палку любов до Книги» «Бібліопані/Бібліопан», яким нагороджувати працівників бібліотек Об'єднання за значні особисті досягнення в реалізації державної політики в бібліотечній галузі і вищій освіті, плідну наукову діяльність, за багаторічну сумлінну працю у бібліотеці та надзвичайно щирю любов до Книги. У **2014** році, таким знаком було нагороджено **Кузнецова П.М.**, директора **бібліотеки ХНУМГ імені О.М. Бекетова**, який присвятив майже **40** років свого життя бібліотечній справі. Кузнецов П.М. був нагороджений нагрудним знаком «Відмінник освіти України», у **2001** році став переможцем обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» у номінації «Директор бібліотеки вчз». Також Знаком «За відданість бібліотечній справі і палку любов до Книги» була нагороджена бібліотекар відділу книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна Репринцева В.О.**, яка працює у відділі **46** років, **19** років очолювала цей відділ, має майже **70** наукові публікації.

На суд журі професійного конкурсу «Бібліотекар року», що проводиться в Об'єднанні, були представлені масові заходи, електронні ресурси, публікації, бібліографічні покажчики тощо. У конкурсі взяли участь **12** фахівців з **6** бібліотек - **УПА, НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНМУ, ХНУ імені В.Н. Каразіна, ХНУМГ імені О.М. Бекетова і ХНТУСГ.**

Протягом року було внесено зміни до «Положення про конкурс «Бібліотекар року». Фінансову підтримку конкурсу з **2014** року здійснюють Науково-виробниче підприємство «Ідея» (Донецьк, Україна) і ТОВ «Компанія ПАЕР» (Київ, Україна). В зв'язку з закінченням строку повноважень змінено склад журі.

За підсумками журі конкурсу за особистий внесок у бібліотечну справу диплом «Бібліотека року» отримала **Лискова К.А.**, бібліотекар I-ї категорії **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна.**

Дипломами конкурсу відзначені переможці у номінаціях:

✓ за кращий масовий захід, виставку тощо – **Бова І.В.**, завідувач відділу і **Рибалова О.М.**, головний бібліотекар **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** за підготовку і проведення масового заходу «Ювілейні Шевченківські читання» до **200-річчя Т.Г. Шевченка**, орієнтованого на студентство. На конкурс були представлені: ілюстративно-книжкова експозиція «Свою Україну любіть ...»; віртуальна тематична виставка «Шевченкіана у рідкісних фондах наукової бібліотеки»; медіаресурс - буктрейлер на книгу «Художник» авторів-сценаристів **К. Тур-Коновалова і Д. Замрія** про життєвий і творчий шлях Тараса Шевченка;

✓ за кращу піар-кампанію бібліотеки - **Русанова О.А.**, завідувач сектора і **Тесленко К.М.**, бібліограф 2-ї категорії **НБ ХНМУ** за створення, адміністрування та щоденну інформаційну підтримку сторінок бібліотеки у соціальних мережах, ініціювання віртуального університетського співтовариства та видання е-бюлетеня «**Бібліотерапевт**»;

✓ за кращу публікацію - **Грабар Н.Г.**, головний бібліограф і **Соколовська Т.Б.**, провідний бібліотекар **НБ ХНТУСГ імені Петра Василенка** за статтю «Информационная культура и формирование информационных потребностей личности», яка опублікована у часописі «Научно-техническая информация» (М., 2014, Сер. 1. Организация и методика информационной работы, № 4, с. 1–8), та її англomовний переклад у виданні «Scientific and Technical Information Processing» (NY (UA), 2014, vol. 41, No. 2, p. 73–80);

✓ за створення власних електронно-інформаційних ресурсів - **Штангей О.М.**, начальник відділу **бібліотеки ХНУМГ імені О. М. Бекетова** за статті про науковців університету (три персоналії), що розміщуються українською і російською мовами на сторінках Вікіпедії;

✓ за кращу інноваційну пропозицію - **Рибальченко О.М.**, вчений секретар **НБ УПА** за створення нових сучасних засобів залучення користувачів до бібліотеки – створення відеоролика «Абітурієнтам – Наукова бібліотека УПА», який розміщено на власній сторінці соціальної мережі «Вконтакте»;

✓ за кращі інтерактивні інформаційні ресурси - **Главатий О.О.**, завідувач сектора **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»** за створення інтерактивних інформаційних ресурсів: біобібліографічний збірник : Профессор Николай Васильевич Белан : биобиблиогр. сб. / сост. И. В. Олейник, В. С. Гресь ; под общ. ред. Н. М. Ткаченко. – Х. : [ХАИ], 2012. – 144 с. – Режим доступа : <http://library.khai.edu/presents/belan/>; біобібліографічний покажчик: Профессор Валерий Константинович Волосюк : биобиблиогр. указ. : к 70-летию со дня рождения / сост. И. В. Олейник, В. С. Гресь, К. М. Нестеренко ; под ред. Н. М. Ткаченко ; вступ. ст. А. А. Зеленского. – Х. : Нац. аэрокосм. ун-т им. Н. Е. Жуковского «Харьк. авиац. ин-т», 2013. – 100 с. – Режим доступа : <http://library.khai.edu/presents/volosyuk/>; праця фундатора ХП - Проскура, Г. Ф. Теоретические основы авиации и воздухоплавания. Ч. 2, вып. 1 / Г. Ф. Проскура. – Х. : Изд. Авио-секции ХТИ, 1925. – 111 с. : ил. - Режим доступа : <http://library.khai.edu/presents/air1925/>;

✓ за кращий бібліографічний покажчик - **Давидова Н.Б.**, провідний бібліотекар і **Лиса Т.С.**, бібліотекар 2-ї категорії **бібліотеки ХНУМГ імені О. М. Бекетова** за створення бібліографічного покажчика: Каналізація міста Харкова (до 100-річчя від дня заснування) [Електронний ресурс] : бібліогр. покажчик / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. ; керів. проекту : В. М. Бабаєв, І. В. Корінько ; уклад. : Т. С. Лиса, Н. Б. Давидова, Н. П. Тріпутіна ; наук. ред. О. М. Коваленко – Х., 2014. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/36616/>

У лютому відбулися урочистості, присвячені нагородженню переможців конкурсу «Бібліотекар року», який проводиться серед фахівців бібліотек Об'єднання.

Конкурс «Бібліотекар року – 2014»

Переможець конкурсу Лискова К.А.

Переможці в номінаціях:

Рибалова О.М.

Лиса Т.С.

Бова І.В.

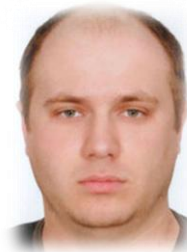
Тесленко К.М.

Рибальченко О.М.

Штангей О.М.

Главатий О.О.

Соколовська Т.Б.

Грабар Н.Г.

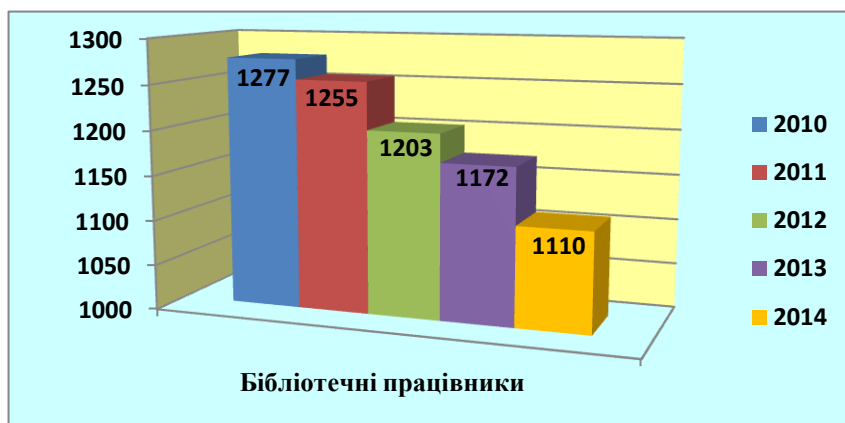
Руснова О.А.

Давидова Н.Б.

Визначною подією минулого року у **бібліотеці УМСА** став конкурс на кращу книжкову виставку серед молодих бібліотекарів. Мета конкурсу – зібрати нові нестандартні ідеї, урізноманітнити виставки, зробити їх цікавими. Обрано оргкомітет конкурсу. Інформацію про його хід було представлено окремою сторінкою на блозі бібліотеки.

Загальна кількість працівників бібліотек Об'єднання за минулий рік знову зменшилася на 22 одиниці і становить 1 271 осіб. Зменшення кількості бібліотечних працівників за останні

Діаграма. Бібліотечний персонал

п'ять років можна побачити на діаграмі. У **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** 29 працівників із 30 з **01.09.2014** року переведено на 0,5 ставки. Продовжувалось старіння колективів бібліотек. Фахівці, що мають стаж роботи більш, ніж 20 років складають 48,1%. У **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** майже 36 % персоналу складають пенсіонери.

Невирішеним залишається питання щодо розширення штату **бібліотеки ХДАК**, конче потрібно введення до штатного розкладу посад методиста бібліотеки та редактора БД, адміністратора сайту. Сектор автоматизації потребує реорганізації у повноцінний відділ у зв'язку з розширенням функцій та подальшого розвитку електронної бібліотеки академії.

- організаційні зміни:

- розпорядженням № 606-р від 27 травня 2014 року скасовано рішення про реорганізацію **ХНТУСГ, ХНАУ імені В.В. Докучаєва** і **ХДЗВА** шляхом злиття з утворенням на їх базі **Слобожанського державного аграрного університету**.

- назву **Української державної академії залізничного транспорту** змінено на **Український державний університет залізничного транспорту**

- кадрові зміни:

- директором **Наукової бібліотеки Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка** призначено **Ірину Олександрівну Железняк**

- завідувачем **бібліотеки Харківського інституту банківської справи УБС НБУ** призначено **Інесу Ігорівну Тимошенко**

- структурні зміни:

- **НБ СумДПУ імені А.С. Макаренка** створено Відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення;

- змінено структуру **НТБ НАУ імені М.С. Жуковського «ХАІ»** відповідно до Наказу № 1 058 від 21.09.2012 **МОНмолодьспорт України** «Про затвердження Типової структури та Типових штатних нормативів бібліотек вищих навчальних закладів **III-IV** рівнів акредитації».

Відповідно до Наказу Міністерства культури і туризму України від **16.07.2007** № 44 «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» у **бібліотеці ХНУМГ імені О.М. Бекетова** минулого року було проведено атестацію персоналу. Атестаційною комісією приймалося рішення про відповідність працівників займаній посаді, надавалися рекомендації щодо заохочення окремих працівників за досягнуті успіхи в роботі, включення до кадрового резерву, направлення на підвищення кваліфікації або перепідготовку тощо. Планову атестацію пройшов персонал **бібліотеки УМСА**.

На базі ННМБ України з теми «Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек» пройшла атестацію директор **бібліотеки УМСА**.

Під час святкування Всеукраїнського дня бібліотек, бібліотеки на урочистих зборах своїх колективів вшановували колег з їх ювілейними датами в бібліотечній професії, від адміністрацій внз персонал нагороджувався грамотами і грошовими преміями. Наприклад, у звітному році до Дня бібліотек було приурочено проведення спільного виїзного науково-практичного семінару «Науково-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування в сфері освіти: трансформація послуг та ресурсів» колективів двох бібліотек **УПА і НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**. Семінар пройшов на базі відпочинку «Пролісок». У неформальній обстановці фахівці двох бібліотек обговорили питання інформаційно-освітнього середовища в внз і роль бібліотеки, організації управління інформаційними ресурсами, розширення ресурсного забезпечення системи інформаційно-бібліотечного обслуговування, інформаційних сервісів бібліотек та інформаційної культури користувача. В цьому році подарунком для персоналу **НБ ХНУРЕ** стало відвідування харківського Екопарку. **Бібліотека УМСА**, долучившись до ініціативи УБА, відзначила цей день під гаслом «Бібліотек@ - територія єдності».

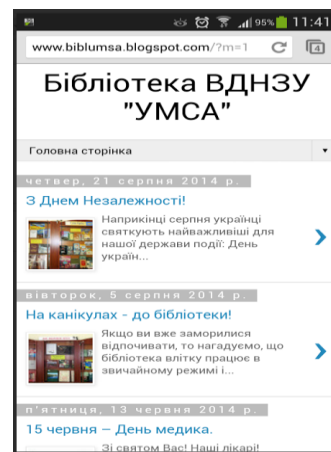
Організація зв'язків з громадськістю і створення позитивного іміджу бібліотеки

Одним з напрямків підвищення ефективності інформаційної взаємодії бібліотек і користувачів є рекламна діяльність бібліотек, спрямована на просування своїх ресурсів, продуктів і послуг, з метою створення позитивного зовнішнього іміджу бібліотеки. Реклама послуг і інформаційних продуктів, об'яви, інформація про культурно-просвітницькі заходи, протягом року з'являлися на шпальтах газет внз, власних Web-сайтах і блогах бібліотек.

Бібліотеки Об'єднання у роботі зі створення свого позитивного іміджу застосовували інноваційні інтернет-технології. Інформацію рекламного характеру для просування своїх бібліотечно-інформаційних послуг у соціальних мережах розміщували бібліотеки **ХНМУ, ХНУМГ імені О.М. Бекетова**, що є їх рекламою, насамперед, серед студентської молоді, для залучення нових читачів. Це інформація про заходи, що проводять бібліотеки, фото-звіти, оголошення з запрошенням відвідати виставки, презентації тощо. Як сучасний інформаційний центр **бібліотека ХДАК** створила свою групу *ВКонтакте*. Сайти своїх бібліотек у соціальних мережах, таких, як *ВКонтакте, Instagram, Друзі, Facebook, Google+, Twitter, В Кругу Друзей* представляли бібліотеки **НЮУ імені Ярослава Мудрого, ХНУ імені В.Н. Каразіна, ХНМУ, СНАУ, УПА, НАУ імені М.С. Жуковського «ХАІ»**. Минулого року **НТБ НТУ «ХП»** почала представляти себе у соціальних мережах *Facebook, Twitter, Pinterest і ВКонтакте*.

У **2014** році у соціальних мережах *ВКонтакте і Facebook*, відділ наукової і художньої літератури **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**, з метою розкриття своїх фондів, розпочав представляти анонси нових надходжень у фонд відділу з посиланням на ЕК бібліотеки, інформацію для користувачів про роботу відділу, цікаві цитати з окремих творів.

Для покращення комунікацій між бібліотеками і користувачами, бібліотеки Об'єднання продовжували

використовували rss-каналів і блогів. Бібліотеки активно використовують QR-код для реклами бібліотеки і її послуг.

Для свого позиціонування ведуть блоги бібліотеки **УМСА, ХДУХТ, ПНПУ імені В.Г. Короленка, НФаУ, НТУ «ХП», ПДАА**. Блог **бібліотеки УМСА** минулого року було адаптовано для перегляду на смартфонах та планшетах.

Використовуючи набуті знання та вміння на Школі бібліотечного журналіста, яка проходила у ХДНБ імені В.Г. Короленка, фахівцями **НБ ХНУРЕ** створено електронну газету «Техпоbooka» для надання інформації з новин ІТ у світі, у тому числі про ті, що можна використовувати у бібліотеках. Відрізняє е-газету від подібних ресурсів інших бібліотек контент видання і те, що редакторами вибрано яскравий дизайн та іронічний погляд на речі. Так, у першому номері розміщено інформацію про відкриття мобільної бібліотеки у метро міста, цікаві факти про електронні книги, Qr-рідери, трансформації шрифтів Брайля в 3D. Е-газета розміщена на сайті бібліотеки, її періодичність – 4 рази на рік.

Фахівцями **НБ ХНМУ** розпочато випуск електронного бюлетеня «Бібліотерапевт». У бюлетені висвітлюються різні події, діяльність бібліотеки, анонси заходів, знайомство з новими надходженнями видань, публікації творчих робіт та інша цікава інформація. Бюлетень розраховано на студентів, викладачів і усіх читачів бібліотеки.

Віртуальні екскурсії по бібліотеці розмістили на своїх сайтах такі бібліотеки, як **УМСА і ХДУХТ, УАБС НБУ у 3D, СумДУ**. Відео про бібліотеку розміщені на блозі **бібліотек УМСА, УАБС НБУ, УПА**, Ее-путівник по **НБ ХНМУ** веб-сайті, а на веб-сайті **НБ ХНАДУ** розміщено фільм, присвячений 75-річчю з дня заснування бібліотеки, в ньому відображені основні віхи історії бібліотеки, перспективи та тенденції її розвитку. «Знайомтесь, **Наукова бібліотека ХНТУСГ**», ця віртуальна іміджева презентація знайомить користувачів з історією та сьогоденням бібліотеки, тут можна дізнатися про інформаційні ресурси та послуги, методичні та бібліографічні видання, просвітницькі заходи, про літературні об'єднання та служби при бібліотеці.

У **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** було запроваджено новий елемент фірмового стилю: хустинки для жінок і галстуки для чоловіків з логотипом бібліотеки.

З метою створення привабливого іміджу бібліотеки, **НТБ ПолтНТУ** у звітному році було організовано фотоконкурс «Літо з книгою», результати якого були підведені на заході, присвяченому Всеукраїнському дню бібліотек. До 210-річчя від дня заснування Університету і бібліотеки було підготовлено і надруковано фотоальбом «**Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна**».

Минулого року бібліотеки Об'єднання приймали участь у благодійних акціях. В акції, що проводила Харківська обласна адміністрація спільно з Харківською обласною студентською радою «Вища школа Харківщини – шкільним бібліотекам Луганської та Донецької областей» метою якої було поповнення загальноосвітніх шкіл літературою українських та зарубіжних авторів, персонал **НТБ ПолтНТУ** долучився до загальноуніверситетської акції по збору коштів для бійців АТО, на які було закуплено медикаменти й передано у Полтавський військовий шпиталь. В обласній Станції переливання крові працівники **бібліотеки УМСА** добровільно здали кров для військових АТО, крім того, на блозі бібліотеки було оголошено акцію «Не залишимо в біді друзів», в рамках якої було зібрано книжки та іграшки для дитячої бібліотеки м. Краматорська. Інформаційним центром «Вікно в Америку», що діє при **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**, проведено акцію до Дню

подяки «Подаруй радість дітям». Для дітей з малозабезпечених сімей Харкова було зібрано книжки, іграшки, одяг, солодке тощо.

Позитивному іміджу **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** сприятиме створення трьох банерів (2 000x1 000) про бібліотеку «Історія бібліотеки», «Бібліотека сьогодні» і «Книжкові скарби бібліотеки», які на початку 2015 року будуть розміщені на стендах у виставковому залі бібліотеки.

У наступному році **бібліотека ХНУМГ імені О.М. Бекетова** задля популяризації бібліотечних послуг планує використовувати студентське радіо та телебачення університету.

Матеріально-технічна база бібліотек

Протягом року постійна увага приділялася поліпшенню матеріально-технічного стану, вдосконаленню інфраструктури бібліотек Об'єднання. Площа бібліотечних приміщень становить **80 439,7 м²**, у тому числі **39 903,7 м²** для зберігання фондів.

Загальна площа за минулий рік зменшилася на **318 м²**, у тому числі, для зберігання фондів – збільшилася на **147 м²**. Змінилися площі бібліотечних приміщень у **НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, **ХНАУ імені В.В. Докучаєва**, **ПолтНТУ** і **СумДПУ імені А.С. Макаренка**. Площу бібліотек **ПолтНТУ** і **ХНАУ імені В.В. Докучаєва** було перераховано і змінено.

Як і у попередні роки, потребує рішення проблема розміщення фонду **НБ ГНПУ імені Олександра Довженка** і заміни бібліотечних меблів, насамперед стелажів для зберігання книг, які прийшли у непридатність. Для деяких бібліотек проблемою на сьогодні є питання дотримання температурного режиму у своїх приміщеннях. Стабільно низький температурний режим у бібліотеках протягом осінньо-зимового періоду стає на заваді повноцінній роботі як бібліотекарів, так і користувачів.

Сьогодні потребують капітального ремонту приміщення бібліотек **ХДУХТ**, **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **НТУ «ХП»**, **УПА**, **НАУ імені М.Є. Жуковського «ХАІ»**, **ХНУМГ імені О.М. Бекетова**, **НФаУ**, **ХДАК**, **ХДЗВА**, **ХДАДМ**, **ПНПУ імені В.Г. Короленка**, **ПДАА**, **КрНУ імені Михайла Остроградського**, **СумДПУ імені А.С. Макаренка**, **ГНПУ імені Олександра Довженка**, перебувають у аварійному стані приміщення бібліотек **ХДУХТ**, **ХНУ імені В.Н. Каразіна**, **НТУ «ХП»**.

Минулого року встановлено систему відеоспостереження у будинку, що входить до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (вул. Університетська, 23), де розташовані відділи філологічної літератури, книжкових пам'яток, цінних видань і рукописів і сектор цінних видань **XIX** ст. початку **XX** ст. **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**. По периметру будівлі ззовні встановлено **8** відеокамер, записи з яких транслюються на монітор комп'ютера, що встановлений на пункті пропуску у вестибюлі, і записуються на диск.

Протягом року здійснювалися поточні та капітальні ремонти приміщень бібліотек, оформлення інтер'єрів для комфортного перебування користувачів у бібліотечному середовищі. Так, у **ФБ ХНАУ імені В.В. Докучаєва** були здійснені роботи, направлені на поліпшення обігріву робочих кімнат бібліотеки і основного книгосховища. У приміщенні одного з читальних залів **бібліотеки ХДАДМ** проведені ремонтні роботи: пофарбовані стіни, стелі і двері; проведено циклювання підлоги і заміна світильників і розеток; встановлено

виставкове обладнання. Відремонтовано приміщення серверної кімнати, згідно з протипожежними нормами у **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна**. Здійснено капітальний ремонт на одному з абонементів **бібліотеки ХГПА**. У **НТБ НТУ «ХП»** створено належні побутові умови для персоналу – обладнано 2 кімнати прийому їжі, душова кімната, тепла вода. Здійснено капітальний ремонт у одному з приміщень **НБ ХДУХТ**. У **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського** відремонтовано меблі у деяких приміщеннях бібліотеки і бібліотечних пунктах гуртожитків, проведений ремонт паркету, ремонт або заміна джерел електроживлення. Відремонтовано частину приміщення книгосховища **НБ ХНМУ**, де розміщено фонд стародруків.

Однак, матеріально-технічна база бібліотек у деяких внз, конче потребує зміцнення. Бібліотеки Об'єднання потребують оновлення та розширення комп'ютерного парку. У **бібліотеці ХДАК** вирішення потребує питання списання застарілої техніки що непридатна для експлуатації та займає робочі міста.

У бібліотеках підтримувався належний санітарний стан фондів і приміщень. У полі зору бібліотек знаходилися питання створення оптимального режиму зберігання фондів, що відповідає державним стандартам. Персонал бібліотек дотримувався правил техніки безпеки, протипожежної та електробезпеки, регулярно проводилася інвентаризація матеріальних цінностей, бібліотеки одержували проїзні квитки на міський транспорт для службових поїздок.

Бібліотеки Об'єднання і надалі планують проведення ремонтних робіт у приміщеннях книгосховищ, читальних залів і абонементів, а також внутрішніх приміщень бібліотек, закупівлю меблів, стелажів тощо. Так, **НБ ХНТУСГ**, в зв'язку з виділенням додаткових площ для зберігання документів, планується у наступному році реорганізація бібліотечних пунктів обслуговування і раціональне розміщення фонду на всіх бібліотечних пунктах.

Нове у роботі бібліотек

Інноваційні процеси, що відбувалися в бібліотеках Об'єднання у **2014** році забезпечували виконання основних завдань, збільшення номенклатури ресурсів та сервісних послуг, поліпшення якості та швидкості технологічних процесів в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій. У **2014** році:

- **бібліотекою ХНУМГ імені О.М. Бекетова** впроваджено нову версію програмного забезпечення Koha (3.16.04), що дало можливість обслуговувати користувачів у автоматизованому режимі **24/7**
- на протязі **2013-2014** років у **бібліотеці ХДАДМ** встановлено нову версію АБІС «УФД/Бібліотека»
- **НБ ХНМУ** - розпочато використання печатки із зазначенням ім'я дарувальника для штампування документів, подарованих бібліотеці авторами і співробітниками університету, а також, користувачами бібліотеки
- **бібліотеками ХНУМГ імені О.М. Бекетова і НЮУ імені Ярослава Мудрого** введено нову послугу – електронна доставка документів цифрових копій друкованих чи електронних видань з фонду бібліотеки
- **бібліотекою КрНУ імені Михайла Остроградського** закінчено ретроконверсію бібліотечного фонду, традиційний картковий каталог законсервовано

- електронні навчально-методичні комплекси створено у:
 - **НБ ХНУРЕ** створено ЕНМК: електронний навчально-методичний комплекс. Це віртуальна база матеріалів до усіх навчальних дисциплін відповідно до стандартів підготовки фахівців з різних напрямків внз
 - **НБ НЮУ імені Ярослава Мудрого** створено СЕНМК: стандартизований електронний навчально-методичний комплекс. Це комплексний електронний ресурс, що надає інформацію про забезпечення навчально-методичною літературою навчальних дисциплін відповідно до стандартів підготовки фахівців з права
- розпочато проведення тренінгів і консультацій з наукометрії у бібліотеках **ХНУРЕ, ХНУ імені В.Н. Каразіна, НТУ «ХП», ХНТУСГ** тощо
- електронні архіви відкритого доступу **УАБС НБУ, ХНУ імені В.Н. Каразіна, СумДУ, ХНУМГ імені О.М. Бекетова, ХНМУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, НТУ «ХП», НФаУ** отримали статус електронного видання, їм присвоєно власний ISSN. Координацію щодо його видачі здійснює Міжнародний центр, розташований в Парижі, за підтримки ЮНЕСКО та уряду Франції
- для інтеграції наукової інформації внз у світовий інформаційний простір створено інституційні репозитарії:
 - **ХНАУ імені В.В. Докучаєва** - eKhNAUIR;
 - **ПНПУ імені В.Г. Короленка** –IRPNPU
- **НБ НФаУ** розпочато розміщення публікацій вчених університету на Платформі eLIBRARY.RU
- **бібліотекою ХНУМГ імені О.М. Бекетова** розпочато розміщення на сторінках Вікіпедії інформації про видатних вчених університету
- **НБ ХНУРЕ** розпочато створення організаційно-технологічної документації щодо виконання робіт в АБІС «УФД/Бібліотека»
- підготовлені організаційні і технологічні регламентуючі документи:
 - для подальшого впровадження та регламентації роботи з модулями АБІС «УФД/Бібліотека», фахівцями **НБ ХНУРЕ** склалися покрокові інструкції та технологічні карти;
 - **бібліотекою ПУЕТ** розроблено методику підготовки та складання тематичного дайджесту, як нової форми інформаційно-бібліографічних посібників
- **бібліотекою УМСА** запроваджено нову форму бібліографічної діяльності – веббіографічний огляд світових інформаційних ресурсів BASE, Worldcat, Pubmed та ін.
- **бібліотекою ХНУМГ імені О.М. Бекетова** запроваджена така послуга, як ЕДД
- розроблено нову версію сайту **НБ ХНУРЕ**
- розпочато обслуговування користувачів у автоматизованому режимі:
 - **НБ ХНМУ** – на абонементі старших курсів відділу обслуговування навчальною літературою студентів, які одержують освіту українською та російською мовами; в читальному залі навчальної літератури; на абонементі художньої літератури;
 - **ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна** – на навчальному абонементі відділу літератури фізико-технічного профілю;
 - **НБ СНАУ** - на абонементі, що обслуговує студентів і викладачів чотирьох факультетів;
 - **НТБ НТУ «ХП»** - в усіх читальних залах і на абонементів навчальних видань, за виключенням двох абонементів

• **НБ ХНМУ** започатковано електронний бюлетень «Бібліотерапевт», де висвітлюються різні події, діяльність бібліотеки, розкриваються її фонди. Передбачені анонси заходів, знайомство з новими надходженнями видань, публікації творчих робіт та інша цікава інформація. Бюлетень розраховано на студентів, викладачів і усіх читачів бібліотеки

• **НТУ НТУ «ХП»** - розпочато нову серію віртуальних виставок «Випускники ХТУ»

• створено Web-сайт у бібліотеках **ХГПА, СумДПУ імені А.С. Макаренка**

• на Web-сайті **НТБ ХНЕУ імені Семена Кузнеця** запрацювала е-послуга «Визначення індексів УДК»

• на сайті **НТБ ПолтНТУ** у розділі «Методоб'єднання» додано підрозділ «Конференції, семінари» та у підрозділі «Методцентр рекомендує» додано категорію «Наші видання»

• **бібліотекою ПУЕТ** для супроводу сайту додано плагін HTTPBL, що блокує спамботи та інші подібні атаки, створено модуль «Баннери медіатеки», створено розділ меню «Дайджести», у розділі «Нові надходження» створено категорію «Надходження до медіатеки»

• **бібліотекою ПУЕТ** розроблено проект з організації відкритого доступу до фондів загального читального залу із системою захисту фонду (технологія радіочастотної ідентифікації - RFID-технологія)

• бібліотеками **НЮУ імені Ярослава Мудрого і ХДУХТ** запроваджено нову форму розкриття змісту книги – буктрейлер

• **НБ СумДПУ імені А.С. Макаренка** запроваджено віртуальну бібліографічну довідку

• віртуальні виставки:

✓ **бібліотекою ХНУБА** розпочато створення віртуальних виставок;

✓ фахівці **бібліотеки ХДАК** почали створювати віртуальні виставки на платформі Calameo;

✓ на платформі PREZY розпочато створення віртуальних виставок **НБ ХНУРЕ**;

✓ створення віртуальних книжкових виставок із використанням програмного забезпечення MS Power Point запроваджено **бібліотекою ПУЕТ**

• **НБ ХНУРЕ** для проведення практичних занять із студентами з основ інформаційної культури започатковано створення слайдових презентацій

• Такі бібліотеки, як **ХНУРЕ, ХНУ імені В.Н. Каразіна**, за домовленостями МОН України з керівництвом компанії Ельзевір, мали доступ до наукометричної БД Scopus такі, як **ХНУРЕ, ХНУ імені В.Н. Каразіна**

• **НТБ НАУ імені М.Є. Жуковського** - для студентів молодших курсів заняття з основ інформаційної культури були включені в розклад усіх факультетів університету. Для студентів денної форми навчання заняття проводилися за шестигодинною програмою

• **бібліотека ХДАК** виступила ініціатором організації творчого об'єднання «С.А.М.» - студентська активна молодь

• **НТБ ПолтНТУ** серед читачів організовано фотоконкурс «Літо з книгою»

• «Буккроссинг - вільні книги» у **2014** році з'явилася у **НТБ НТУ «ХП»**. У **НТБ ПолтНТУ** для віддалених від центрального корпусу працівників і студентів, створено полицку «Букринг-відпочинок»

- у бібліотеці **УМСА** проведено конкурс книжкових виставок серед молодих бібліотекарів
- **НБ ХНУРЕ** започатковано конкурс читців «Театральний монолог – 2014»
- **НБ ХНУРЕ** створення БД світлин абітурієнтів під час вступної кампанії на **2014/15** навчальний рік.

У **2015** році бібліотеки Методичного об'єднання планують підвищення рівня інформаційного сервісу, що надають бібліотеки, вдосконалення якості бібліотечних послуг, ставлять перед собою завдання найбільш повного і ефективного забезпечення бібліотечно-бібліографічними і інформаційними послугами навчального процесу і потреб учених внз у наукових дослідженнях. Персонал бібліотек буде працювати над вирішенням планових завдань.

Голова Методичного об'єднання бібліотек
внз Харківською зоною,
директор ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна

І.К. Журавльова

Виконавець:
Н.І. Лазаренко
(057)707-52-24

Список прийнятих скорочень:

АСІБТ – Асоціація сучасних інформаційних технологій
ГНПУ - Глухівський національний педагогічний університет ім. Олександра Довженка
ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
ІБЦ ХДЗВА – Інформаційно-бібліотечний центр Харківської державної зооветеринарної академії
КрНУ - Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
КНУ імені Тараса Шевченка – Київський національний університет імені Тараса Шевченка
КЗ ХГПА – Комунальний заклад Харківська гуманітарно-педагогічна академія
МОН України - Міністерство освіти і науки України
НаУКМА – Національний університет «Києво-Могилянська академія»
НАУ імені М.Є. Жуковського "ХАІ"- Національний аерокосмічний університет ім. М.Є.Жуковського "ХАІ"
НБУВ – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
НМБК МОН України - Науково-методична бібліотечна комісія Міністерства освіти і науки України
ННМБ України – Національна наукова медична бібліотека України
ННППІ УПА - Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут Української інженерно-педагогічної академії
ННСГБ НААН – Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України
НПБ України – Національна парламентська бібліотека України
НТУ „ХПІ” – Національний технічний університет "ХПІ"
НТУУ «КПІ» - Національний технічний університет України «КПІ»

НФаУ – Національний фармацевтичний університет
НЮУ імені Ярослава Мудрого - Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого
ОНУ імені І.І. Мечникова - Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
ПДАА - Полтавська державна аграрна академія
ПНПУ - Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка
ПолтНТУ - Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка
ПОУНБ імені І. П. Котляревського – Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. П. Котляревського
ПУЕТ - Полтавський університет економіки і торгівлі
СНАУ - Сумський національний аграрний університет
СНІГОТ - Стахановський навчально-науковий інститут гірничих та освітніх технологій Української інженерно-педагогічної академії
СумДПУ - Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка
СумДУ - Сумський державний університет
УАБС – Українська академія банківської справи НБУ, м. Суми
УБА – Українська бібліотечна асоціація
УПА – Українська інженерно-педагогічна академія
УкрДУЗТ - Український державний університет залізничного транспорту
УМСА - Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
ХДНБ ім. В.Г. Короленка – Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка
ХНУ імені В.Н.Каразіна - Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна
ХНЕУ імені Семена Кузнеця - Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
ХНМУ – Харківський національний медичний університет
ХНТУСГ – Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка
ХНУБА - Харківський національний університет будівництва і архітектури
ХНУМ - Харківський національний університет мистецтв ім. І. Котляревського
ХНУМГ - Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
ХДАДМ - Харківська державна академія дизайну і мистецтв
ХДАК – Харківська державна академія культури
ХДАФК – Харківська державна академія фізичної культури
ХДЗВА – Харківська державна зооветеринарна академія
ХДУХТ - Харківський державний університет харчування і торгівлі
ХНАДУ - Харківський національний автомобільно-дорожній університет
ХНАУ імені В.В. Докучаєва – Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
ХНПУ - Харківський національний педагогічний університет ім. Г. Сковороди
ХНУРЕ – Харківський національний університет радіоелектроніки
ХІБС УБС НБУ– Харківській інститут банківської справи УБС НБУ

**План проведення науково-практичних конференцій, семінарів, нарад тощо для бібліотечних працівників
Харківського зонального методичного об'єднання
на 2015 рік**

№№	Назва заходу	Форма заходу	Термін проведення	Організатор (ел. пошта, конт. тел.)
1	Технології ІРБІС	Вебінар http://webinar.mubint.ru	протягом року	Асоціація ЕБНИТ
2	Впровадження АБІС УФД/Бібліотека	Заняття-тренінг	протягом року	Розробник АБІС УФД/Бібліотека
3	Тематичний інтернет-форум (для бібліотек державних вищих навчальних закладів)	Web-конференція http://www-library.univer.kharkov.ua	протягом року	Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (057)707-52-24 metodist@library.univer.kharkov.ua metod.cnb@karazin.ua
4	Школа методиста	Семінар-практикум	протягом року	Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (057)707-52-24 metodist@library.univer.kharkov.ua metod.cnb@karazin.ua

5	Шляхи удосконалення діяльності відділу рідкісних книг у бібліотеках внз	Семінар, тренінг, екскурсія	I – III квартал	Бібліотека Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова (057)707-32-08 library@ksame.kharkov.ua Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (057)704-11-58 pasmor@nular.edu.ua Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (057)705-12-55 cnb@univer.kharkov.ua, cnb@karazin.ua Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка
6	Інституційний репозитарій як засіб популяризації наукових публікацій університетської спільноти	Науково-практичний семінар	I квартал	Наукова бібліотека Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (0542) 685-957 library@sspu.sumy.ua
7	Психологічні чинники комунікативної культури бібліотекаря	Бібліотечний круглий стіл	березень	Бібліотека Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (057)732-38-30 sv_samoylova@mail.ru Методичне об'єднання бібліотек внз I-II рівнів акредитації м. Харкова
8	Секція: Сучасні інформаційно-бібліотечні технології	щорічна науково-практична конференція	березень	Наукова бібліотека Української інженерно-педагогічної академії (057)733-78-97 nikolaenko@library.uipa.kharkov.ua

9	Наукова комунікація в цифрову епоху: наукометричні дослідження	Семінар-практикум	II квартал	Наукова бібліотека Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (057)732-99-63 agrouniverbib@ukr.net Методичне об'єднання бібліотек аграрного профілю Харківського регіону
10	Бібліотеки внз Сумщини в період соціально-політичних змін	Круглий стіл	II квартал	Наукова бібліотека Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка 066-641-59-31 library.ink@gmail.com
11	Патріотизм. Бібліотечний ракурс	Засідання Клубу ділового спілкування	II квартал	Наукова бібліотека Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (057)732-99-63 agrouniverbib@ukr.net Фундаментальна бібліотека Харківського національного аграрного університету імені В.В. Докучаєва (0572)99-71-23 library@khau.kharkov.ua
12	Роль бібліометрії в оцінці результативності наукової діяльності внз	Семінар-практикум	II квартал	Наукова бібліотека Української академії банківської справи НБУ (0542) 619-196 library@uabs.edu.ua

13	Сучасні словникові проекти в міжкультурних комунікаціях	Науково-практичний семінар	квітень	Наукова бібліотека Харківський національний університет радіоелектроніки (057)702-11-78 library@kture.kharkov.ua Міжвідомчий НДЦ когнітивної та прикладної лінгвістики Українського мовно-інформаційного фонду (УМІФ) НАН України (Київ)
14	Комунікативна культура особистості: спілкування в професійній сфері	Семінар	квітень	Науково-технічна бібліотека Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка (0532)50-06-21 v14@pntu.edu.ua, ntbpntu@gmail.com Методичне об'єднання бібліотек внз Полтавської області
15	Бібліотека і користувач у сучасному інформаційному середовищі	Наукова конференція	29 квітня	Наукова бібліотека Харківського державного університету харчування і торгівлі (057)349-45-26 biblio-hduht@mail.ru Асоціація сучасних інформаційно-бібліотечних технологій
16	Шлях статті від підготовки до визнання у світовій науковій спільноті	Науково-практичний семінар	травень	Науково-технічна бібліотека і методичний відділ Національного технічного університету «ХПІ» (057)707-63-61 bibl@kpi.kharkov.ua
17	Інноватика в бібліотеках вузів: ресурсне та інформаційне забезпечення науки і освіти (до 85-річчя ХНТУСГ)	Науково-практична конференція	IV квартал	Наукова бібліотека Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка (057)732-99-63 agrouniverbib@ukr.net

18	Виставкова діяльність у рекламній стратегії бібліотек	Круглий стіл	IV квартал	Наукова бібліотека Сумського національного аграрного університету 066-440-36-91 068-58-058-22 biblioteka.snau@gmail.com
19	Оновлення матеріалів курсу «Електронні ресурси для науки і освіти»	Семінар	IV квартал	Бібліотека Сумського державного університету (0542) 331-039 library_ssu@ukr.net
20	Реставрація і консервація рідкісних документів на паперових носіях та пергамені	Майстер-клас	IV квартал	Центральна наукова бібліотека Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (057)707-53-65 cnb@karazin.ua Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника
21	Куратор контенту - 4	Дистанційний курс	жовтень - грудень	Науково-технічна бібліотека Проблемна лабораторія дистанційної освіти Національного технічного університету «ХПІ»
22	<i>Секція: Sapientia gubernator navis:</i> університетська бібліотека та архіви в епоху е-культури в рамках НПК «Харків як університетське місто»	Наукова конференція	жовтень	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна: Центральна наукова бібліотека (057)707-53-65 cnb@karazin.ua Кафедра історіографії, джерелознавства та археології, Центр краєзнавства Харківський національний університет імені І.П. Котляревського, Харківський художній музей Архів Польської академії наук

23	Обслуговування користувачів: нові реалії і можливості	Круглий стіл	жовтень	Науково-технічна бібліотека Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка (0532)50-06-21 v14@pntu.edu.ua, ntbpntu@gmail.com Методичне об'єднання бібліотек внз Полтавської області
24	Захід до 85-річчя ХНУРЕ (форма та назва уточнюється)	Захід до 85-річчя ХНУРЕ (форма та назва уточнюється)	жовтень	Наукова бібліотека Музей історії Харківського національного університету радіоелектроніки
25	Досвід використання АІБС на відкритих кодах у бібліотеках України	Науково-практичний семінар	жовтень	Наукова бібліотека Харківського національного університету радіоелектроніки (057)702-11-78 library@kture.kharkov.ua Бібліотека Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова (057)707-32-08 library@ksame.kharkov.ua
26	Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі (до 210-річчя ХНМУ та 95-річчя Наукової бібліотеки ХНМУ)	I Міжнародна наукова інтернет-конференція http://libr.knmu.edu.ua	5-12 жовтня	Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету (057)705-07-21 libr@knmu.kharkov.ua

Голова Методичного об'єднання бібліотек внз Харківською зони, директор ЦНБ ХНУ імені В.Н. Каразіна І.К. Журавльова